

Esiopetuksen ja perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 järjestäminen

Selvitys

Kuhmon kaupunki

2.2.2024

2.2.2024

Sisällys

Esiopetuksen ja perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 järjestäminen.....	5
1 Johdanto	5
2 Kuvaus nykyisestä kouluverkosta	6
2.1 Oppilaskuljetukset.....	6
2.2 Opiskeluhoitopalvelut	9
2.3 Koulurakennukset	10
2.4 Opetustoimen talous.....	12
3 Muuttuva toimintaympäristö	14
3.1 Kuhmon kaupungin mennyt väestökehitys.....	14
3.2 Kuhmon kaupungin väestöennuste	16
3.3 Esi- ja perusopetuksen oppilasmäärien kehittyminen.....	18
3.3.1 Hietaperän koulu	22
3.3.2 Lentuan koulu	23
3.3.3 Tuupalan esiopetus ja yhtenäiskoulu	24
4 Muutokset toimintaympäristössä	28
4.1 Koulu- ja opetusryhmätarkastelu.....	28
4.2 Luokanopettajamäärän tarkastelu	30
4.3 Koulurakennukset ja niihin liittyviä tekijöitä.....	31
4.4 Kuhmon kaupungin talouden kehittyminen	33
5 Yhteenvedot oppilaille, huoltajille ja henkilöstölle suunnatuista kyselyistä.....	35
5.1.1 Oppilaskyselyt	35
5.1.2 Huoltajakysely.....	36
5.1.3 Henkilöstökyselyt	36
6 Johtopäätökset	38
6.1 Esitys palveluverkon muutoksista	38

2.2.2024

Kuvat

Kuva 1 Linja-autolla tapahtuneiden koulukuljetusten kustannukset kouluittain vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaan (Kuhmon kaupunki, tilinpäätös 2022).....	7
Kuva 2 Taksilla tapahtuneiden koulukuljetusten kustannukset kouluittain vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaan (Kuhmon kaupunki, tilinpäätös 2022)	7
Kuva 3 Koulukuljetusten kustannusten jakautuminen kuljetusmuodon mukaan vuonna 2022 (Kuhmon kaupunki, tilinpäätös 2022).....	8
Kuva 4 Kuljetuskustannusten jakautuminen kouluittain ja koko kunnan esiopetuksen kuljetuksen kustannukset tilinpäätös 2022 mukaan (Kuhmon kaupunki, tilinpäätös 2022).....	8
Kuva 5 Koulun kuljetuskustannusten jakautuminen oppilasta (kaikki koulun oppilaat) kohden vuonna 2022 (Kuhmon kaupunki 2023 ja Vipunen.fi)	9
Kuva 6 Koulujen neliöt oppilasta kohden lukuvuonna 2023–2024	10
Kuva 7 Kuhmon perusopetuksen suurimmat kustannuserät vuonna 2022	12
Kuva 8 Kuhmon kaupungin väestökehitys vuosina 2010–2022 (Tilastokeskus 2023)	14
Kuva 9 Kuhmon kaupungin syntyneiden määrät vuosina 2008–2022 syntymävuoden mukaan (Tilastokeskus 2023).....	14
Kuva 10 Kuhmon kaupungin 0–6-vuotiaiden, 7–12-vuotiaiden, 13–15-vuotiaiden ja 16–18-vuotiaiden ikäryhmien määrän kehittyminen vuosina 2010–2022 (Tilastokeskus 2023).....	15
Kuva 11 Kuhmon kaupungin eri ikäryhmien jakauma vuoden 2022 lopussa (Tilastokeskus 2023)	15
Kuva 12 Kuhmon kaupungin väestöennuste vuodesta 2021 vuoteen 2040 (Tilastokeskus 2022)	16
Kuva 13 Kuhmon kaupungin 0–18-vuotiaiden ikäryhmittäinen väestöennuste vuosille 2021–2040 (Tilastokeskus 2023)	16
Kuva 14 Kuhmon kaupungin 0–6-vuotiaiden väestöennuste vuosille 2021–2040 (Tilastokeskus 2023).....	17
Kuva 15 Kuhmon kaupungin 7–15-vuotiaiden väestöennuste vuosille 2021–2040 (Tilastokeskus 2023).....	17
Kuva 16 Kuhmon kaupungin esi- ja perusopetuksen oppilaat vuosina 2010–2022 (Vipunen.fi 2023).....	18
Kuva 17 Kuhmon kaupungin perusopetuksen oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki 2023)	19
Kuva 18 Kuhmon kaupungin perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki 2023)	19
Kuva 19 Kuhmon kaupungin kyläkouluilla olevien esiopetuksen ja kaikkien perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2028–2029 (Kuhmon kaupunki 2023).....	20
Kuva 20 Kuhmon kaupungin kyläkoulujen esiopetuksen oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki 2023)	20
Kuva 21 Kuhmon kaupungin kaikkien esiopetuksen oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2029–2030. Lukuvuoden 2029–2030 ennuste on lokakuuhun 2023 mennessä syntyneiden mukaan (Kuhmon kaupunki 10/2023)	21
Kuva 22 Kuhmon kaupungin perusopetuksen vuosiluokkien 7–9 oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2034–2035 (Kuhmon kaupunki 2023)	22
Kuva 23 Hietaperän koulun esi- ja perusopetuksen ennuste lukuvuoteen 2028–2029 sekä perusopetuksen ja esiopetuksen oppilasennusteet lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki tilastointipäivä 20.9.2023).....	23
Kuva 24 Lentuan koulun perusopetuksen ja esiopetuksen oppilasennusteet lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki tilastointipäivä 20.9.2023)	24
Kuva 25 Tuupalan päiväkodin esiopetuksen ennuste vuosille 2023–2024 ja 2029–2030 (Kuhmon kaupunki 2023).....	25
Kuva 26 Tuupalan yhtenäiskoulun oppilasennuste lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki tilastointipäivä 20.9.2023).....	25

2.2.2024

Kuva 27 Tuupalan yhtenäiskoulun oppilasennuste lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki tilastointipäivä 20.9.2023).....	26
Kuva 28 Tuupalan yhtenäiskoulun vuosiluokkien 7–9 vuosiluokkakohtainen ja vuosiluokkien 7–9 yhteinen oppilasennuste lukuvuoteen 2035–2036 (Kuhmon kaupunki syksy 2023).....	27
Kuva 29 Hietaperän koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulujen yhdistetty oppilasennuste lukuvuoteen 2029–2030	28
Kuva 30 Lentuan koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulujen yhdistetty oppilasennuste lukuvuoteen 2029–2030. 28	
Kuva 31 Hietaperän koulun, Lentuan koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulujen yhdistetty oppilasennusten lukuvuoteen 2029–2030.....	29
Kuva 32 Arvio oppilaiden määrän kehittymisestä opetushenkilöä kohden, mikäli henkilöstömäärään ei tehdä muutoksia (Kuhmon kaupunki 2024)	31
Kuva 33 Koulujen neliöt oppilasta kohden lukuvuonna 2023–2024 (sininen) ja ennustevuonna 2029–2030 (oranssi)	32

Taulukot

Taulukko 1 Kuhmon kaupungin virallinen esiopetuksen ja perusopetuksen oppilastilasto 20.9.2023 (Kuhmon kaupunki 2023)	6
Taulukko 2 Kuhmon koulujen rakennusvuodet ja perusopetuksenkäytössä oleva vuokranmaksun perusteena oleva pinta-ala	10
Taulukko 3 Kunnan arvioinnissa käytetty asteikko ja arvio koulurakennusten kunnosta (Kuhmon kaupunki 2023).....	11
Taulukko 4 Koulukohtaiset kustannukset vuonna 2022.....	13
Taulukko 5 Vuoden 2022 perusopetuksen kustannuksien vertailu verrokkikuntiin	13
Taulukko 6 Hietaperän koulun, Lentuan koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulun vuosiluokkien 1–6 yhdistetty oppilasennuste laadittu syyskuun 2023 oppilastietojen pohjalta.....	29
Taulukko 7 Laskennallinen luokanopettajatarve lukuvuosina 2024–2025 ja 2029–2030 (Oppilasmäärissä mukana yleisopetuksen ja erityisopetuksen oppilaat)	30
Taulukko 8 Kuhmon talouden painelaskelma 2024–2030	34

*FCG Finnish Consulting Group Oy ("FCG") on laatinut tämän raportin FCG:n asiakkaan ("Asiakas") toimeksiannon ja ohjeiden mukaisesti. Tämä raportti on laadittu FCG:n ja Asiakkaan välisen sopimuksen ehtojen mukaisesti. **FCG ei ole vastuussa tästä raportista tai sen käytöstä suhteessa mihinkään muuhun tahoon kuin Asiakkaaseen.***

Tämä raportti voi perustua kokonaan tai osaksi kolmansien osapuolten FCG:lle antamiin tietoihin tai julkisiin lähteisiin ja näin ollen tietoihin, joihin FCG:llä ei ole ollut vaikutusmahdollisuuksia. FCG toteaa nimenomaisesti, ettei sillä ole vastuuta sille annettujen virheellisten tai puutteellisten tietojen perusteella.

Kaikki oikeudet (mukaan lukien tekijänoikeudet) tähän raporttiin kuuluvat FCG:lle, tai Asiakkaalle, mikäli niin on sovittu FCG:n ja Asiakkaan välillä. Tätä raporttia tai sen osaa ei saa muokata tai käyttää uudelleen toiseen tarkoitukseen ilman FCG:n kirjallista lupaa.

2.2.2024

Esiopetuksen ja perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 järjestäminen

1 Johdanto

Kuhmossa on Tuupalan yhtenäiskoulun vuosiluokkien 1-9 koulun lisäksi kaksi vuosiluokkien 1-6 kyläkoulua, Lentuan ja Hietaperän koulut. Keskustassa esiopetus järjestetään varhaiskasvatuksen alaisuudessa, yhtenäiskoulun yhteydessä olevassa Tuupalan päiväkodissa. Lentuan ja Hietaperän kouluilla esiopetus järjestetään koulujen alaisuudessa, alkuopetuksen yhteydessä.

Kuhmon kaupungin kasvun ja oppimisen palvelualueella on päivitetty oppilasennuste lukuvuoteen 2029–2030 saakka. Ennusteen mukaan Tuupalan koulun vuosiluokkien 1-6 ja kyläkoulujen oppilasmäärä laskee lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2029–2030 mennessä 119 oppilaalla. Lukuvuonna 2029–2030 perusopetuksen 1–6 vuosiluokilla ennustetaan olevan 224 oppilasta. Oppilaita on tuolloin 34,7 % vähemmän kuin nyt.

Kuhmon kaupunginhallitus on 5.9.2023 päätöksessään § 223 päättänyt antaa kouluverkkoselvityksen laatimisen hyvinvointi- ja sivistysvaliokunnan tehtäväksi. Selvityksen laadintaa ohjaa kouluverkkotyöryhmä ja selvityksen laatijaksi valittiin FCG Finnish Consulting Group Oy.

Selvityksen esiopetuksen ja perusopetuksen oppilasmäärät perustuvat lukuvuoden 2023-2024 virallisen tilastointipäivän eli 20.9.2023 oppilasmääriin. Myös tulevien vuosien oppilasennusteet ovat laadittu kyseisen ajankohdan tietojen pohjalta.

2.2.2024

2 Kuvaus nykyisestä kouluverkosta

Kuhmon kaupungin perusopetuksen nykyinen palveluverkko muodostuu Tuupalan yhtenäiskoulusta (vuosiluokat 1–9) ja kahdesta vuosiluokkien 1–6 koulusta, Hietaperän koulusta ja Lentuan koulusta. Taa-jamassa varhaiskasvatus vastaa esiopetuksen järjestämisestä ja kyläkouluilla esiopetuksen järjestäminen on perusopetuksen vastuulla.

Perusopetuksessa on yhteensä 560 oppilasta. Vuosiluokilla 1–6 opiskelee yhteensä 343 oppilasta ja vuosiluokilla 7–9 yhteensä 217 oppilasta.

Esi- ja perusopetuksessa on yhteensä 611 lasta. Esioppilaita kyläkouluilla on kuusi (6). Tuupalan päiväkodin esiopetuksessa esioppilaita on 45.

Taulukko 1 Kuhmon kaupungin virallinen esiopetuksen ja perusopetuksen oppilastilasto 20.9.2023 (Kuhmon kaupunki 2023)

Koulu	esi	1	2	3	4	5	6	1-6	esi-6	7	8	9	7-9	1-9	esi-9
Hietaperän koulu	3	1	6	2	4	6	6	25	28				0	25	28
Lentuan koulu	3	0	4	2	2	1	3	12	15				0	12	15
Tuupalan päiväkot, esiopetus	45								45				0		45
Tuupalan koulu 1-6		47	49	48	49	62	51	306	306					306	306
Tuupalan koulu 7-9										66	91	60	217	217	217
Yhteensä	51	48	59	52	55	69	60	343	394	66	91	60	217	560	611

Tuupalan yhtenäiskoulun vuosiluokilla 1–6 toimii yhteensä viisi pienryhmää, joista yksi ryhmä on erittäin vaativan tuen eli vammaisopetuksen ryhmä. Tässä ryhmässä opiskelee myös vuosiluokkien 7–9 oppilaita. Vuosiluokilla 7–9 on yksi pienryhmä ja joustavan perusopetuksen joporyhmä.

Tuupalan yhtenäiskoulussa on myös kolme valmistavassa opetuksessa olevaa oppilasta. Nämä oppilaat siirtyvät vuoden 2024 alkupuolella yleisopetuksen ryhmiin.

Kuhmon kouluissa voi vuosittain käydä joitain lapsia myös muista kunnista. Naapurikuntien kanssa laaditaan sopimus. Muualla eri syistä pysyvästi asuvia kuhmolaisia lapsia, jotka ovat Kuhmossa kirjoilla, on noin kymmenkunta.

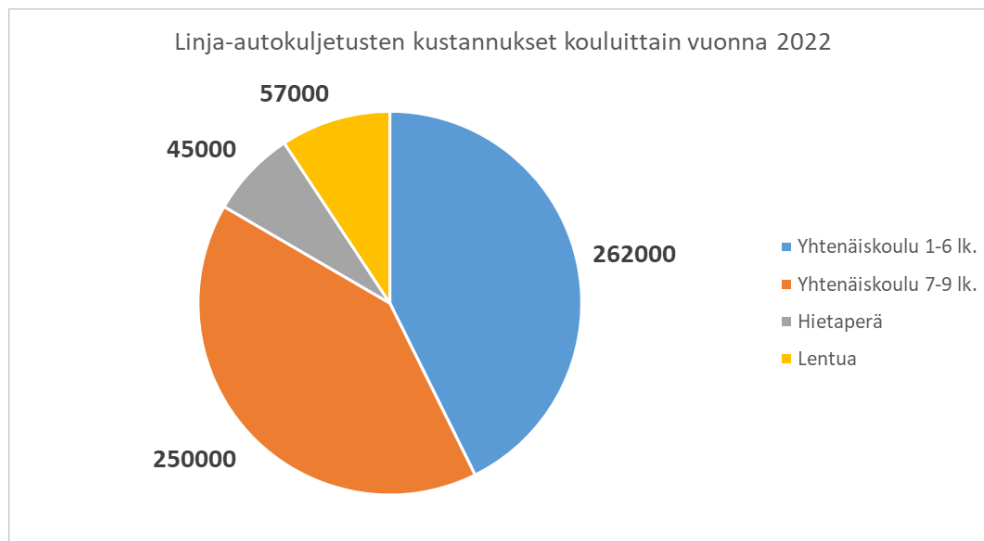
Vuosittain 1–2 lasta suorittaa oppivelvollisuutta ns. kotiopetuksessa.

2.1 Oppilaskuljetukset

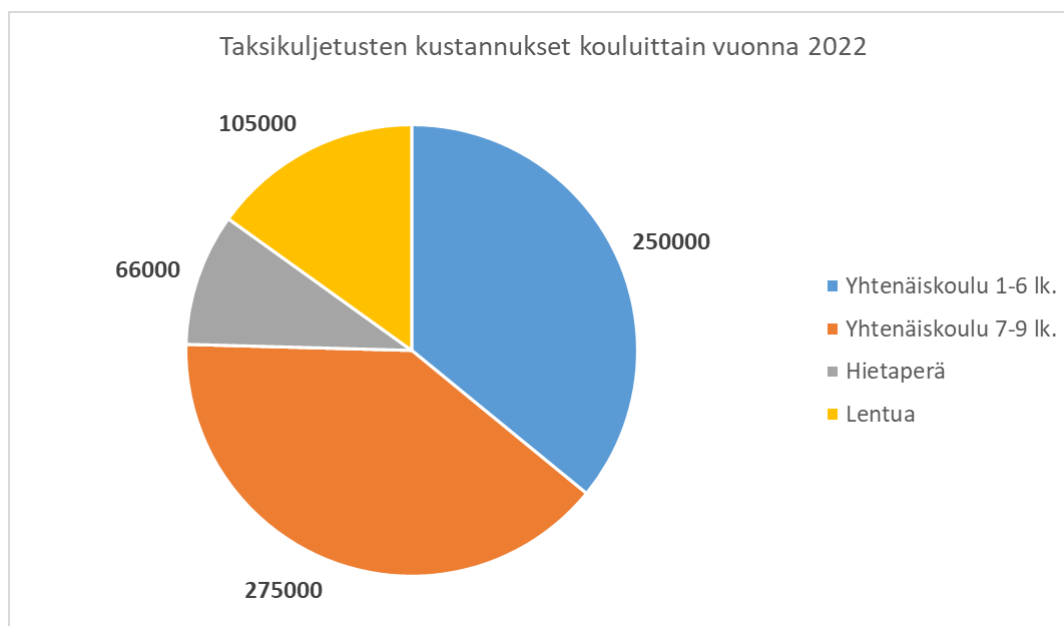
Lukuvuona 2022–2023 kuljetusedun saaneita oppilaita oli 280. Lukuvuonna 2023–2024 kuljetusoppilaiden määrä oli laskenut 40 oppilaalla ja kuljetusoppilaita oli 240. Kaikki kyläkoulujen oppilaat ovat kuljetuksen piirissä. Luku ei sisällä lukiolaisia.

Kuvassa 1. on esitetty tilinpäätöstiedon 2022 mukaiset linja-autokuljetuksen kustannukset kouluittain ja kuvassa 2. vastaavat tiedot taksikuljetusten osalta. Luvut sisältävät vain perusopetuksen kuljetuskustannukset.

2.2.2024

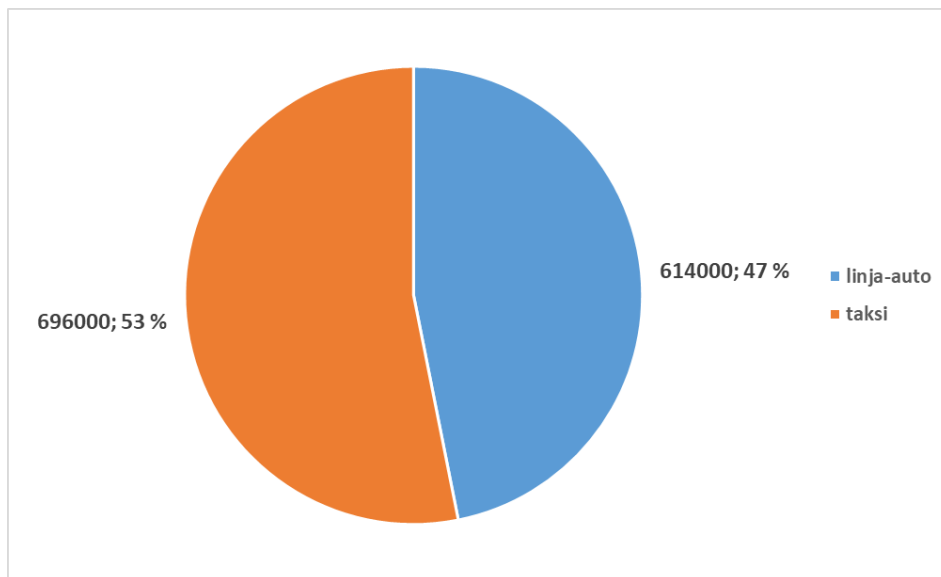
Kuva 1 Linja-autolla tapahtuneiden koulukuljetusten kustannukset kouluittain vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaan (Kuhmon kaupunki, tilinpäätös 2022)

Kuva 2 Taksilla tapahtuneiden koulukuljetusten kustannukset kouluittain vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaan (Kuhmon kaupunki, tilinpäätös 2022)

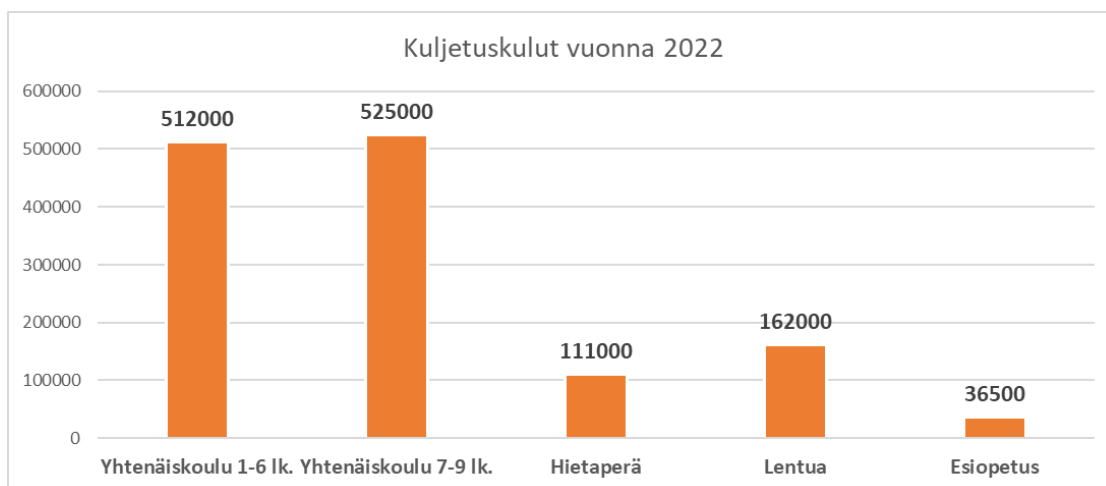
Kuljetuskustannukset jakautuivat melko tasaisesti kuljetusmuodoittain. Taksikustannusten osuus oli 6 prosenttia suurempi kuin linja-autokuljetusten kustannusten osuus (kuva 3).

2.2.2024

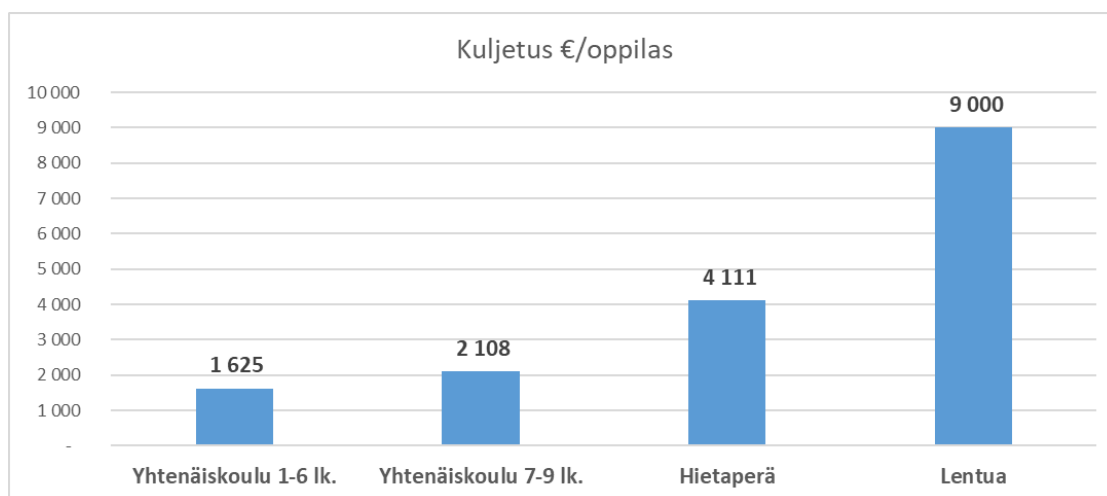
Kuva 3 Koulukuljetusten kustannusten jakautuminen kuljetusmuodon mukaan vuonna 2022 (Kuhmon kaupunki, tilinpäätös 2022)

Kuvassa 4 tarkastellaan kuljetuskustannusten jakautumista kouluittain ja mukaan on otettu myös esiopetuksen kuljetuskustannukset. Esiopetuksen osalta esitetään koko kunnan esiopetuksen kuljetuskustannus.

Kuva 4 Kuljetuskustannusten jakautuminen kouluittain ja koko kunnan esiopetuksen kuljetuksen kustannukset tilinpäätös 2022 mukaan (Kuhmon kaupunki, tilinpäätös 2022)

2.2.2024

Kuva 5 Koulun kuljetuskustannusten jakautuminen oppilasta (kaikki koulun oppilaat) kohden vuonna 2022 (Kuhmon kaupunki 2023 ja Vipunen.fi)

2.2 Opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitopalveluja on saatavilla kaikilla kouluilla. Terveystarkastukset tehdään kaikille viides- ja kahdeksaluokkaisille sekä kouluuntulotarkastus 6-vuotiaille. Kyläkouluilla ei ole säännöllistä viikoittaista terveystarkastajan vastaanottoa. Vuosiluokkien 1–6 terveystarkastaja ottaa oppilaita vastaan Tuupalan yhtenäiskoulussa. Vuosiluokilla 7–9 ja lukiolla on yhteinen terveystarkastaja.

Opiskeluhoitopalvelujen psykologin ja kuraattorin palvelut ovat saatavilla kyläkouluissa joka toinen viikko, keskimäärin yhtenä päivänä viikossa ja tilanteen niin vaatiessa, myös muina aikoina tarvittaessa. Psykologi ja kuraattori ovat muut ajat Tuupalan yhtenäiskoulussa.

Miekkarin työ kohdistuu pääsääntöisesti 7–9 vuosiluokkien oppilaisiin, poikkeustilanteissa myös vuosiluokkien 1–6 oppilaisiin, lisäksi hieman lukion opiskelijoihin. Miekkari on yhteinen Sotkamon kanssa ja hänen työaikansa jakautuu Kuhmoon kaksi päivää ja Sotkamoon kolme päivää. Nuorisopsykologin työ kohdistuu toisen asteen opiskelijoihin.

Nuorisotyöntekijä, jonka tehtäviin kuuluu koulunuorisotyö, työskentelee hetkellä kaikilla kouluasteilla ja käy myös kyläkouluilla.

2.2.2024

2.3 Koulurakennukset

Kuhmossa on neljä koulurakennusta, jotka ovat iältään hyvin eri-ikäisiä. Hietaperään koulu on vanhin ja vuodelta 1938 ja Tuupalan yhtenäiskoulun puukoulun osa on uusin, vuodelta 2017 (taulukko 2). Hietaperään koulu muodostuu kahdesta rakennuksesta, toisessa varsinainen koulu ja toisessa ruokala ja käsityön tiloja.

Perusopetuksen käytössä on yhteensä 9 360 neliötä. Kyläkouluilla ei ole erillisiä liikuntasaleja.

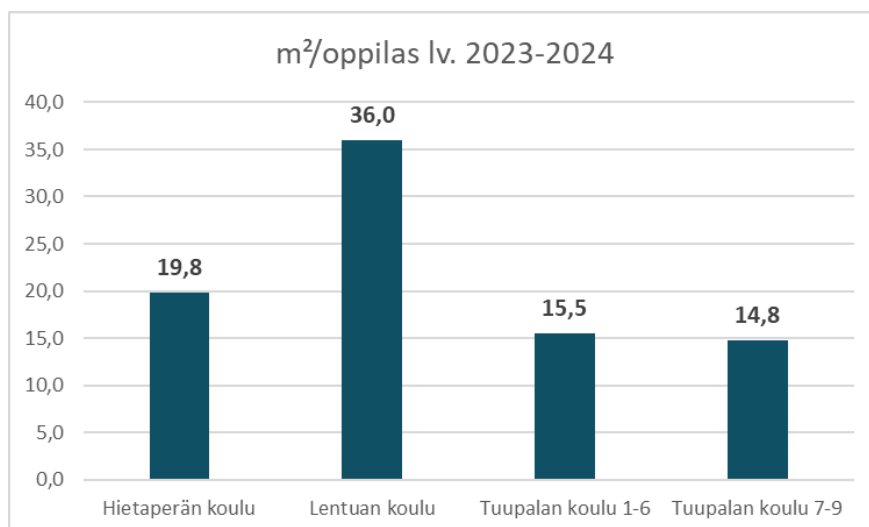
Tuupalan puukoulussa on perusopetuksen tilojen lisäksi tilat esiopetukselle. Tuupalan kivikoulun neljäs kerros on lukion käytössä eikä näin ollen näy taulukon 2. perusopetuksen laajuustiedoissa. Tuupalan koulun yhteydessä oleva ns. C-osan käytöstä on luovuttu ja siipirakennus puretaan sisäilmaongelmien takia.

Taulukko 2 Kuhmon koulujen rakennusvuodet ja perusopetuksenkäytössä oleva vuokranmaksun perusteena oleva pinta-ala

Koulu	Rakennusvuosi	Perusopetuksen käytössä oleva vuokranmaksun perusteena oleva pinta-ala
Hietaperän koulu	1938	496
Lentuan koulu	1950	432
Tuupalan koulu 1-6	2017	4 753
Tuupalan koulu 7-9	1955	3 120
Yhteensä		9 360

Koulurakennuksista Tuupalan yhtenäiskoulun molemmat rakennukset sekä Tuupalan päiväkodin tilat ovat esteettömiä. Hietaperän ja Lentuan koulut eivät ole esteettömiä.

Tarkasteltaessa koulun neliötä suhteessa koulun oppilasmäärään (kuva 6), havaitaan, että oppilasmäärän lasku nostaa kaikkien koulujen oppilaskohtaista neliömäärää.

Kuva 6 Koulujen neliöt oppilasta kohden lukuvuonna 2023–2024

2.2.2024

Hietaperän koulun nykyinen neliömäärä oppilasta kohden on kohtalaisen suuri. Vuoden 2029–2030 ennustetulla oppilasmäärällä tarkasteltuna oppilaskohtainen neliömäärä on noussut yli 40 neliöön lasta kohden.

Lentuan koulun osalta koulurakennuksen laajuus on jo tällä hetkellä huomattavan suuri, 36 neliötä lasta kohden. Ennustevuoden 2029–2030 tilannetta voi kuvata poikkeuksellisenä. Koulussa olisi neliötä yhtä lasta kohden suuren kaksion laajuuden verran.

Tuupalan yhtenäiskoulun molemmat rakennukset ovat tällä hetkellä kohtalaisen tehokkaassa käytössä. Kuitenkin myös Tuupalan yhtenäiskoulun osalta koulun oppilaskohtaisten neliöiden määrä kasvaa ja varsinkin vuosiluokkien 1–6 osalta on nähtävissä huima kahdeksan neliön kasvu oppilasta kohden.

Neliötarkastelu osoittaa, että Kuhmon kaupungin kaikkiin kouluihin on muodostumassa tämän vuosikymmenen aikana merkittävää tilojen ylikapasiteettia. Erityisen merkittävää ylikapasiteetti tulee olemaan Lentuan ja Hietaperän kouluissa.

Taulukko 3 on koottu arviot koulurakennusten ja Tuupalan päiväkodin esiopetuksen tilojen kunnosta. Kouluista on laadittu kuntoarviot, joita on hyödynnetty kuntoarvioita laadittaessa. Tässä selvityksessä rakennusten kuntoa on arvioitu käyttäen asteikkoa 1-5.

Taulukko 3 Kunnan arvioinnissa käytetty asteikko ja arvio koulurakennusten kunnosta (Kuhmon kaupunki 2023)

Kuntoluokka	Kuntoluokan kuvaus
1	heikko, korvataan 1-5 vuoden kuluessa
2	välttävä, peruskorjaustarve 1-5 vuoden kuluessa
3	tyytyttävä, huoltokorjaus 1-5 vuoden kuluessa tai peruskorjaus 5-10
4	hyvä, kevyitä huotokorjauksia 5-10 vuoden kuluessa
5	uusi, ei toimenpiteitä seuraavan 10 vuoden aikana

Koulu	Yleinen kunto	Pinnat	Keittiö	Keittiön laitteet	Lämmitys	Ilmanvaihto	Katto	LVISA	Piha-alue	Esteettömyys (on/ei)	Kuntoarvio laadittu (on/ei)
Hietaperän koulu	2	3	4	3	2	3	3	3	2	ei	on
Lentuan koulu	2	2	2	2	3	2	3	2	3	ei	on
Tuupalan koulu, esiopetus	4	4	4	4	5	5	5	5	5	on	on
Tuupalan koulu 1-6	4	4	4	4	5	5	5	5	5	on	on
Tuupalan koulu 7-9	4	4	4	4	5	5	5	5	4	on	on

Tuupalan rakennukset uutena ja peruskorjattuina ovat luonnollisesti hyvässä tai uutta vastaavassa kunnossa.

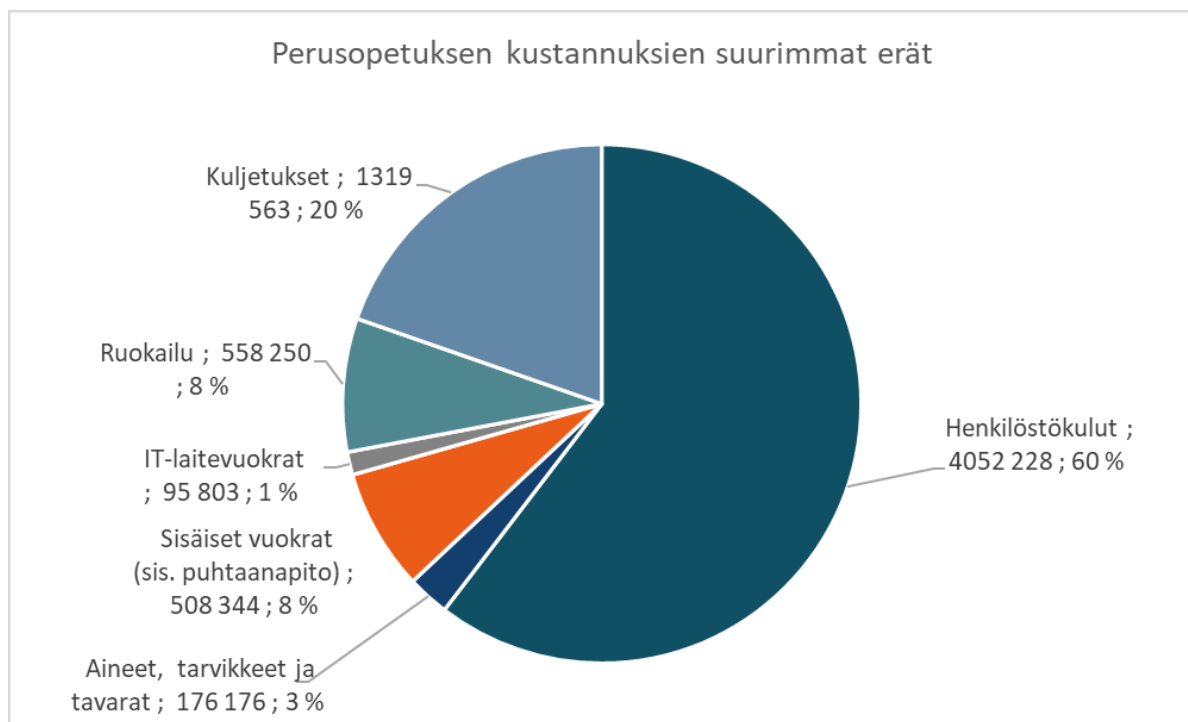
Kyläkoulut ovat arvioitu kunnoltaan välttäväksi ja näistä kahdesta koulusta Lentuan koulun arvioidaan olevan heikommassa kunnossa. Molempien koulurakennusten kunto edellyttää peruskorjausta 1–5 vuoden kuluessa.

2.2.2024

2.4 Opetustoimen talous

Kuhmon kaupungin perusopetuksen toimintakate on ollut vuonna 2022 yhteensä 6,9 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 käyttötaloussuunnitelmassa toimintakate on ollut yhteensä 7,4 miljoonaa euroa ja vuoden 2024 talousarviossa 7,2 miljoonaa euroa.

Kustannuksista suurin osa, 60 prosenttia, on henkilöstökuluja. Kuljetuksien osuus on korkea, 20 prosenttia kaikista kustannuksista.

Kuva 7 Kuhmon perusopetuksen suurimmat kustannuserät vuonna 2022

Vuoden 2022 tilinpäätöksen perusteella Kuhmon koulujen oppilaskohtaisissa kustannuksissa on merkittäviä eroja. Tuupalan koulun toimintakate oli 10 364 euroa per oppilas, Hietaperän 16 030 euroa ja Lentuan 30 585 euroa. Lentuan koulu oppilaskohtaista hintaa nostavat erityisesti henkilöstökustannukset, mutta myös koulukuljetus on kalliimpaa kuin muissa kouluissa. Lentuan koulun lämmityskuluissa on vuonna 2022 voitu hyödyntää Kontion koululta siirrettyjä lämmitysöljyjä.

2.2.2024

Taulukko 4 Koulukohtaiset kustannukset vuonna 2022

2022	Toimintatuotot	Henkilöstö kulut	Matkustus ja koulukuljetus	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	Sisäiset vuokrat (sis. siivous)	IT- laittevuokrat	Kouluruokailu	Toimintakate
Hietaperän koulu	2 704	- 220 645	- 120 019	- 9 083	- 55 591	- 4 163	- 33 207	- 448 833
Lentuan koulu	3 117	- 233 211	- 147 883	- 6 223	- 24 464	- 3 525	- 36 722	- 458 776
Tuupala 1-6lk	61 592	- 2 006 884	- 521 286	- 79 419	- 133 562	- 53 116	- 255 070	- 3 171 335
Tuupala 7-9lk	7 825	- 1 591 489	- 530 375	- 81 451	- 294 727	- 34 999	- 233 250	- 2 850 749
Yhteensä	75 238	- 4 052 228	- 1 319 563	- 176 176	- 508 344	- 95 803	- 558 250	- 6 929 694
Euroa per oppilas 2022	Toimintatuotot	Henkilöstö kulut	Matkustus ja koulukuljetus	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	Sisäiset vuokrat (sis. siivous)	IT- laittevuokrat	Kouluruokailu	Toimintakate
Hietaperän koulu	97	- 7 880	- 4 286	- 324	- 1 985	- 149	- 1 186	- 16 030
Lentuan koulu	208	- 15 547	- 9 859	- 415	- 1 631	- 235	- 2 448	- 30 585
Tuupala 1-6lk	201	- 6 558	- 1 704	- 260	- 436	- 174	- 834	- 10 364
Tuupala 7-9lk	36	- 7 334	- 2 444	- 375	- 1 358	- 161	- 1 075	- 13 137

Perusopetuksen ja aamu- ja iltapäivätoiminnan kokonaiskustannuksissa Kuhmon kustannukset ovat selkeästi kuntatyyppin ja koko maan keskiarvoa korkeammalla tasolla. Vertailusta voi kuitenkin nähdä, että useissa kunnissa on vielä Kuhmoa korkeammat kustannukset. Selvityksen osalta hyvä vertailukohta voi olla Kemijärvi, jossa on vuonna 2021 keskitetty kaikki koulutoiminta yhteen Hillatien kouluun.

Alla olevassa taulukossa esitetyt tiedot pohjautuvat kuntien Valtiokonttorille käyttötaloustietoihin ja Opetushallituksen valtionosuusraportteihin. OKM:n valtionosuus perusopetukseen korvaa mm. pidenneen oppivelvollisuuden tai vaikeavammaisten oppilaiden aiheuttamia kustannuksia.

Taulukko 5 Vuoden 2022 perusopetuksen kustannuksien vertailu verrokkikuntiin

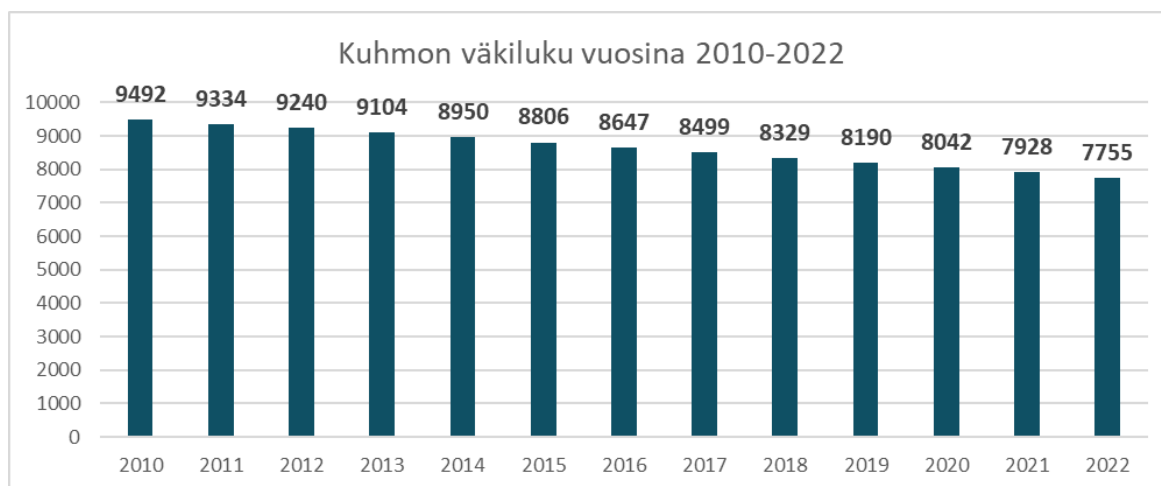
Oppilaita perusopetuksessa	607	747	1 050	516	788	549	444	535 755	21 249
Perusopetus ja ap-ip-toiminta, euroa per lapsi	Kuhmo	Nurmes	Sotkamo	Suomussalmi	Kitee	Kemijärvi	Viitasaari	Koko maa	Kuntatyyppi
Ulkoiset toimintakulut pl. Vuokratulot	10 386	9 723	9 922	12 920	10 416	8 214	11 285	8 115	8 466
Sisäiset toimintakulut pl. Vuokratulot	1 099	1 436	1 036	1 516	1 585	742	1 297	889	818
Ulkoiset vuokratulot	199	394	267	152	56	9	21	109	146
Sisäiset vuokratulot	679	2 106	983	1 987	1 971	1 047	1 828	1 904	1 192
Poistot ja arvonalentumiset	108	47	23	0	96	37	64	147	210
Vyörytyskulut	0	489	112	346	0	464	0	371	296
Käyttötulot	372	360	614	1 144	684	980	622	768	1 051
Nettokäyttökustannus	12 100	13 835	11 728	15 777	13 440	9 533	13 872	10 769	10 078
OKM valtionosuus perusopetukseen	684	501	740	990	293	374	1 120	715	291
Kunnan maksettavaksi jää:	11 416	13 333	10 989	14 787	13 147	9 159	12 751	10 054	9 787

2.2.2024

3 Muuttuva toimintaympäristö

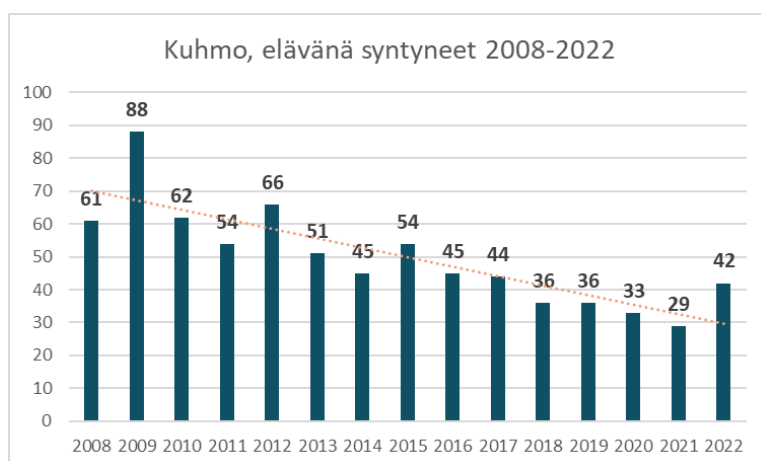
3.1 Kuhmon kaupungin mennyt väestökehitys

Kuhmon kaupungissa oli vuoden 2022 lopussa 7 755 asukasta (kuva 8). Vuodesta 2010 lähtien kaupungin asukasmäärä on laskenut 1 737 asukkaalla. 8 000 asukkaan raja alittui vuonna 2021.

Kuva 8 Kuhmon kaupungin väestökehitys vuosina 2010–2022 (Tilastokeskus 2023)

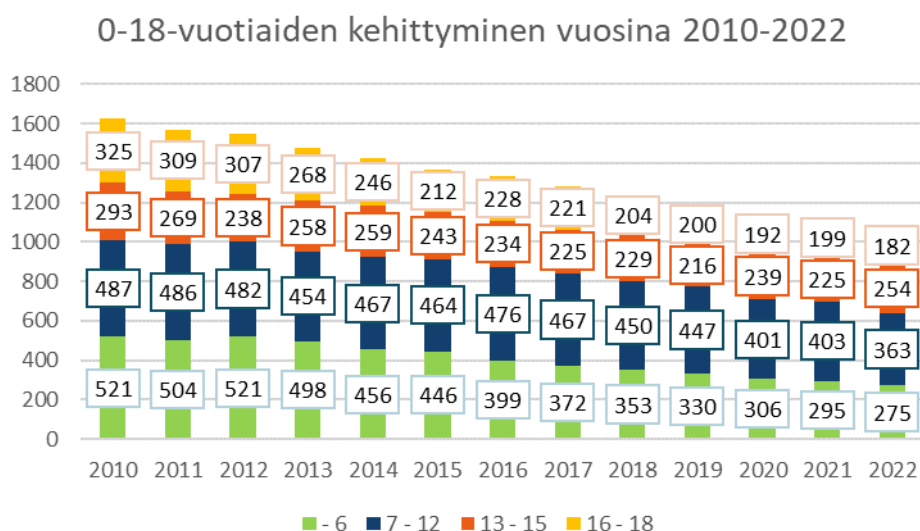
Vuonna 2022 kaupunkiin syntyi 42 lasta, mikä oli 13 lasta enemmän kuin edellisellä vuonna, 2021 (kuva 9). Syntyvyyden trendi on ollut koko 2010-luvun laskeva. Kun syntyneiden määrät vuosikymmenen alussa olivat 50–66 lasta vuodessa, oli syntyvyys laskenut vuosikymmenen lopulla noin parilla kymmenellä lapsella. Vuosina 2018–2021 syntyneiden määrät jäivät alle 40 lapsen ja vuonna 2021 jopa alle 30 lapsen.

Kuva 9 Kuhmon kaupungin syntyneiden määrät vuosina 2008–2022 syntymävuoden mukaan (Tilastokeskus 2023)

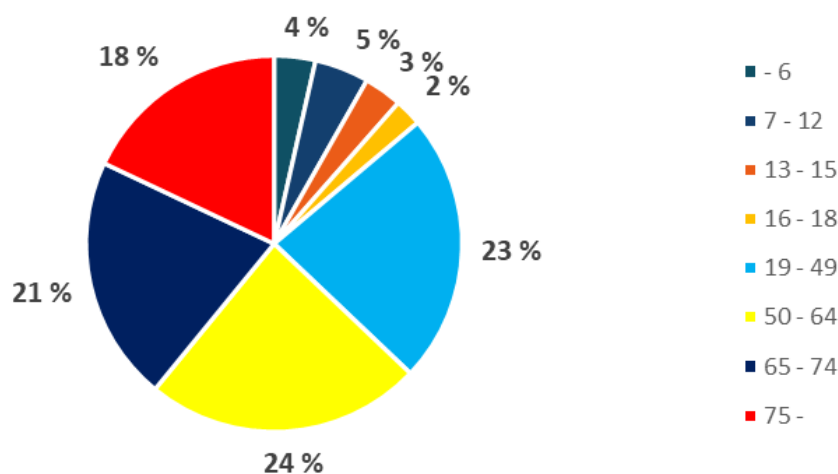
2.2.2024

Syntyvyyden lasku selittää osaltaan 2010-luvulla tapahtunutta erityisen voimakasta 0–18-vuotiaiden määrän laskua (kuva 10). Kuvassa 3. on esitetty 0–6-vuotiaiden, 7–12-vuotiaiden, 13–15-vuotiaiden ja 16–18-vuotiaiden kunkin ikäryhmän koko vuosina 2010–2022. Jokaisessa ikäryhmässä on ollut merkittävää laskua, mutta suurin lasku on kohdistunut 0–6-vuotiaiden ikäryhmään. Alle kouluikäisten määrä on reilussa kymmenessä vuodessa puolittunut, mikä tulee näkymään 2020-luvulla koululaisten määrissä.

Kuva 10 Kuhmon kaupungin 0–6-vuotiaiden, 7–12-vuotiaiden, 13–15-vuotiaiden ja 16–18-vuotiaiden ikäryhmien määrän kehittyminen vuosina 2010–2022 (Tilastokeskus 2023)

Vuoden 2022 lopussa 0–6-vuotiaiden ikäryhmä oli 4 % koko kunnan väestöstä. 7–12-vuotiaita oli 5 % ja 13–15-vuotiaita 3 %. Nuorien, 16–18-vuotiaiden suhteellinen osuus jäi vain kahteen prosenttiin. Yhteensä alle 18-vuotiaita oli 14 % koko väestöstä (kuva 11). Vastaavasti yli 65-vuotiaita kunnan asukkaista oli 39 %.

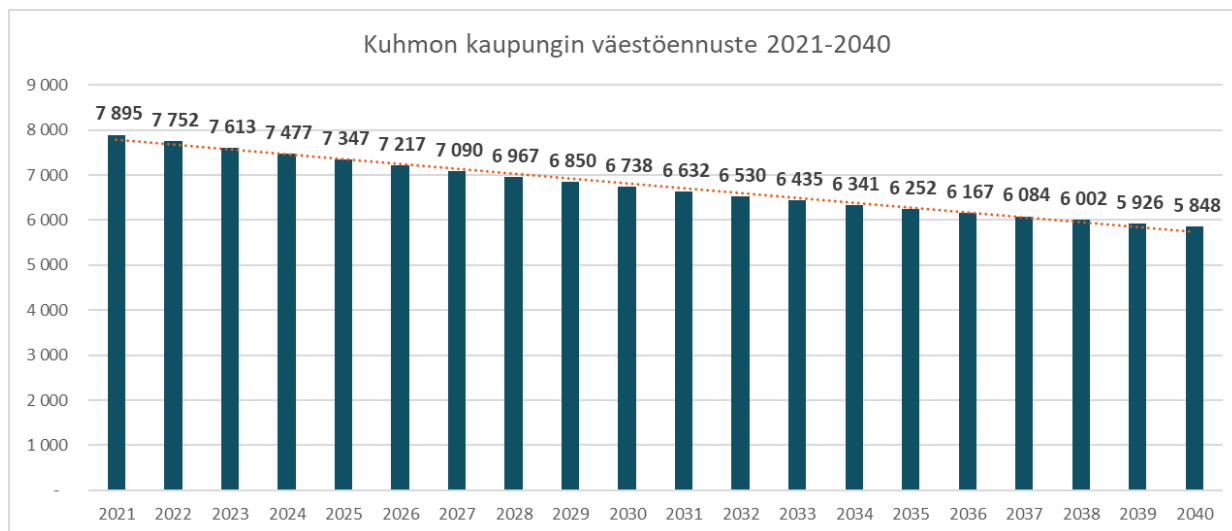

Kuva 11 Kuhmon kaupungin eri ikäryhmien jakauma vuoden 2022 lopussa (Tilastokeskus 2023)

2.2.2024

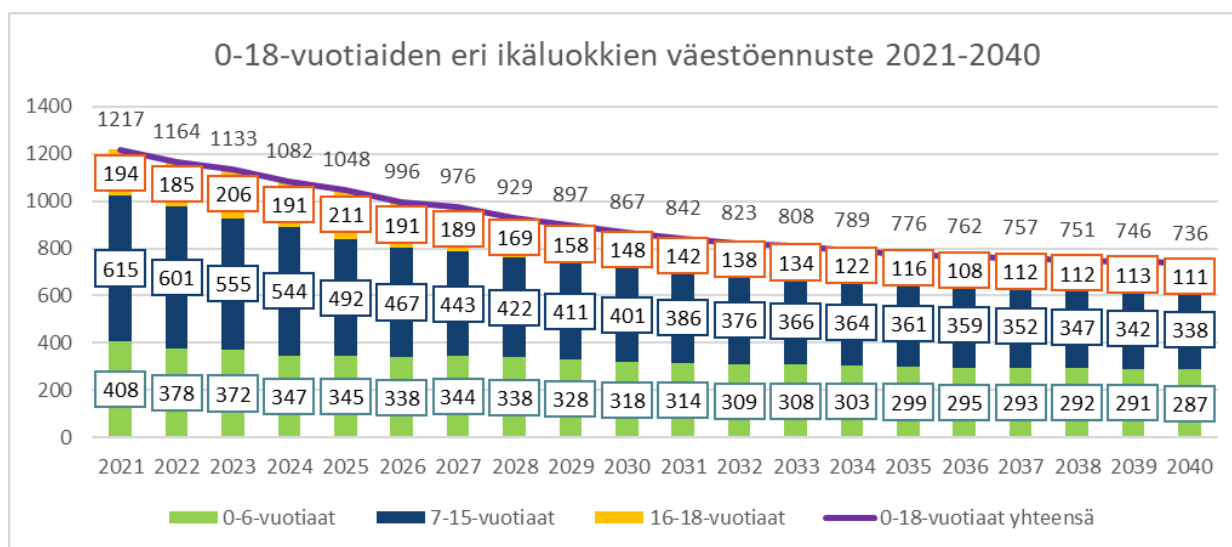
3.2 Kuhmon kaupungin väestöennuste

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Kuhmon kaupungin väestömäärän lasku jatkuu koko tarkastelujakson, vuoteen 2040 asti (kuva 12). Väestöennusteen mukaan kaupungin asukasmäärä alittaa 7 000 asukasta vuonna 2028. Kymmenen vuotta myöhemmin asukasluku on laskenut alle 6 000 asukkaan.

Kuva 12 Kuhmon kaupungin väestöennuste vuodesta 2021 vuoteen 2040 (Tilastokeskus 2022)

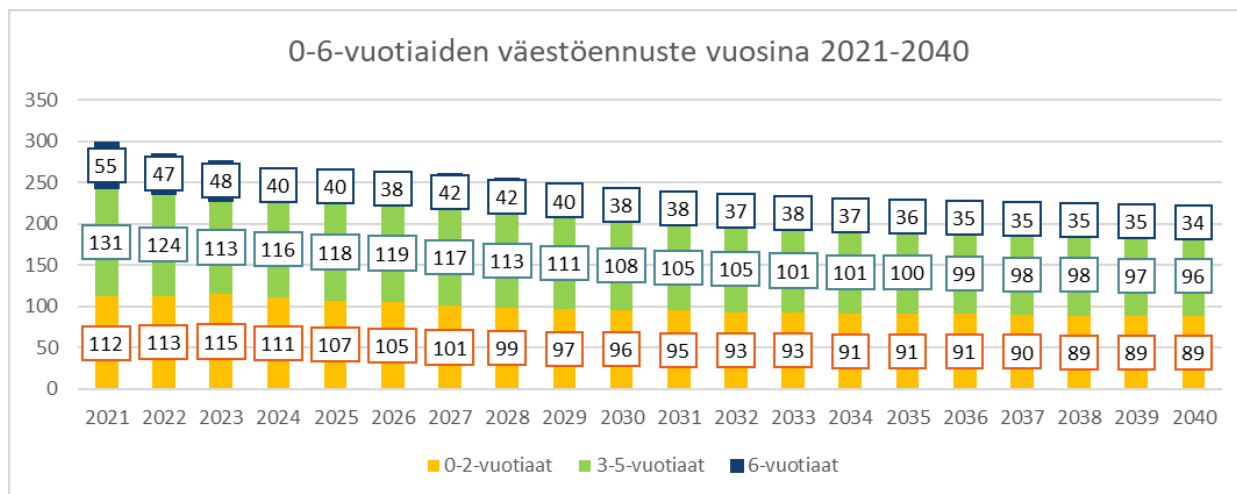
Alle 18-vuotiaiden osalta ennuste ei ole parempi. Lasten ja nuorten määrät jatkavat myös laskuaan (kuva 13). Vuodesta 2021 vuoteen 2030 alle 18-vuotiaiden määrä on laskenut 1 217 lapsesta 867 lapseen. Lasku on voimakkainta 2020-luvulla ja määrällisesti 350 lapsen suuruinen. 2030-luvulla lasku hidastuu ja tarkastelujakson lopussa alle 18-vuotiaita on 481 lasta vuoden 2021 määrää vähemmän.

Kuva 13 Kuhmon kaupungin 0–18-vuotiaiden ikäryhmittäinen väestöennuste vuosille 2021–2040 (Tilastokeskus 2023)

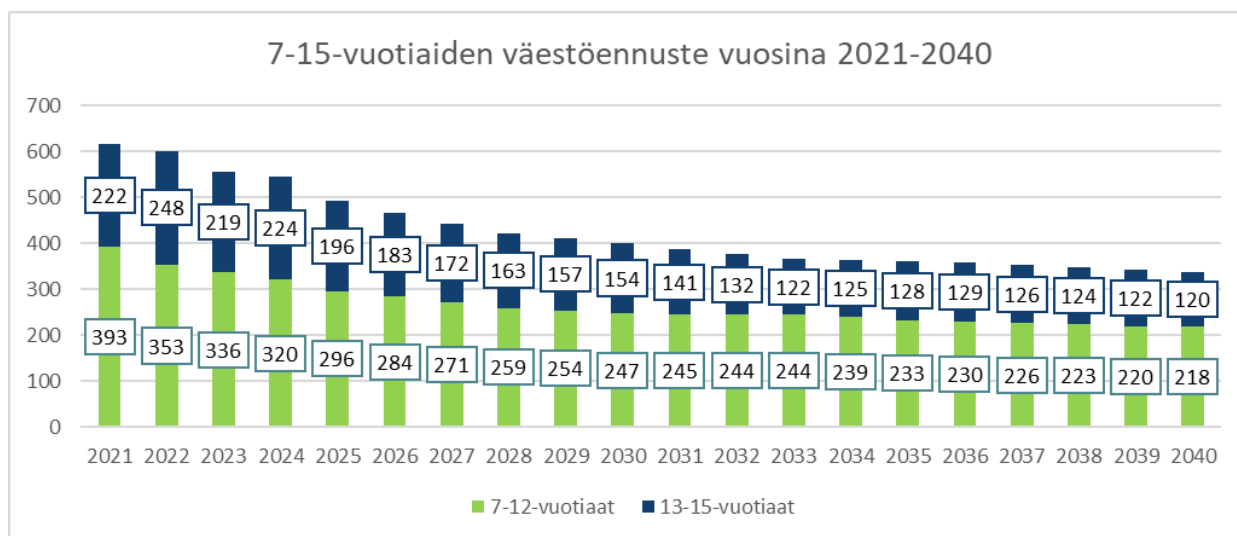
2.2.2024

Viime vuosina syntyneiden ikäluokkien pieneneminen näkyy erityisen hyvin Tilastokeskuksen 0–6-vuotiaiden vuosien 2021–2040 väestöennusteissa (kuva 14). 6-vuotiaiden määrä vastaa yhtä ikäluokkaa ja kuvasta 7. voi havaita, miten yli 50 lapsen ikäluokista 2020-luvun aikana ikäryhmän koko supistuu alle 40 lapsen ikäluokaksi. Käytännössä tämä tarkoittaa, että varhaiskasvatusikäisten lasten määrä supistuu noin 300 lapsen määrästä alle 250 lapsen määräksi. Vuonna 2023 syntyi 36 lasta.

Kuva 14 Kuhmon kaupungin 0–6-vuotiaiden väestöennuste vuosille 2021–2040 (Tilastokeskus 2023)

Suurimmat väestömuutokset 2020-luvulla kohdistuvat 7–15-vuotiaiden määrään (kuva 15). Kouluikäisten lasten määrän muutos on nopea ja voimakkaasti laskeva. Vain vajaassa vuosikymmenessä 7–15-vuotiaiden määrän ennustetaan supistuvan 214 lapsella. Toisin sanoen, vuonna 2030 Kuhmon kaupungissa ennustetaan olevan 35 % vähemmän peruskouluikäisiä lapsia kuin mitä kaupungissa oli vuonna 2021.

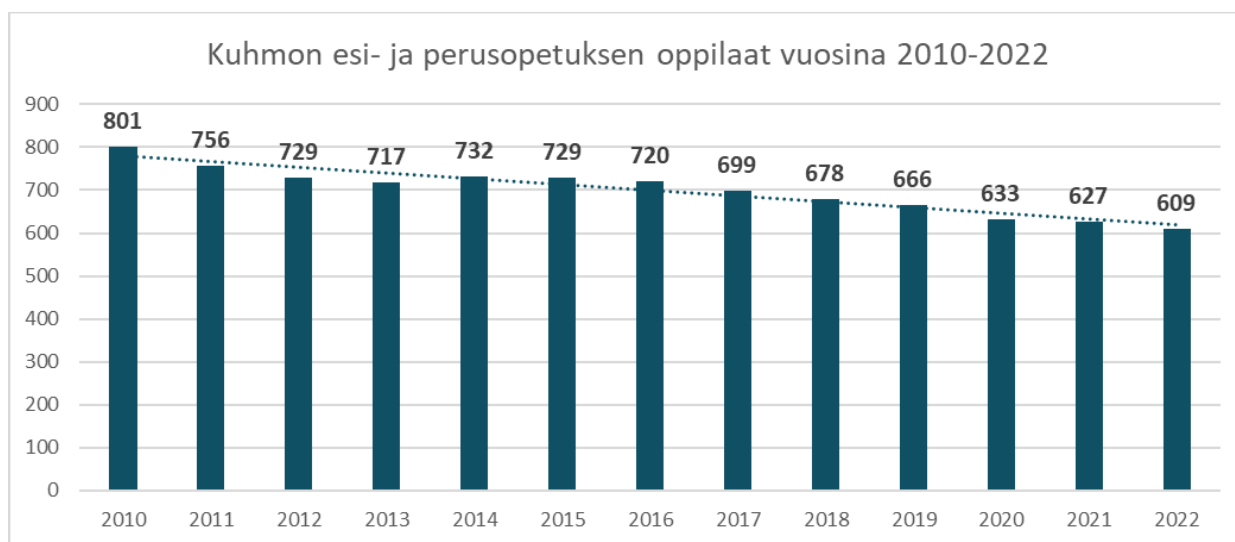

Kuva 15 Kuhmon kaupungin 7–15-vuotiaiden väestöennuste vuosille 2021–2040 (Tilastokeskus 2023)

2.2.2024

3.3 Esi- ja perusopetuksen oppilasmäärien kehittyminen

Kuhmon kaupungin esi- ja perusopetuksen oppilasmäärän kehittyminen on muutamaa vuotta lukuun ottamatta ollut laskeva koko 2010-luvun ajan (kuva 16.). Vuonna 2010 esi- ja perusopetuksen oppilaita oli yhteensä 801. Vuonna 2017 määrä jäi alle 700 oppilaan ja vuonna 2022 esi- ja perusopetuksen oppilasmäärä oli laskenut lähelle 600 oppilasta.

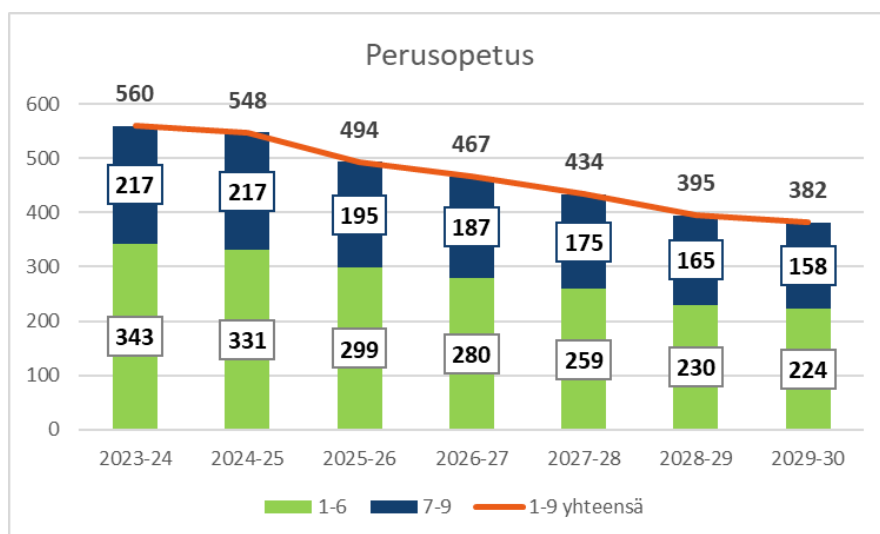
Kuva 16 Kuhmon kaupungin esi- ja perusopetuksen oppilaat vuosina 2010–2022 (Vipunen.fi 2023)

Kuvassa 17 siirrytään tarkastelemaan perusopetuksen oppilasmäärän kehittymistä. Syyskuussa 2023 kaupungilta saatujen oppilasmäärätietojen pohjalta on laadittu koko perusopetusta koskeva oppilasmäärän kehittymistä kuvaava ennuste. Ennuste kuvaa sitä, miten Kuhmossa nykyisin asuvien lasten määrällä perusopetuksen oppilasmäärä kehittyy tulevien kuuden vuoden aikana eli meneillään olevasta lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2029–2030.

Ennusteessa olevat lapset ovat kaikki ns. jo syntyneitä lapsia, joten yhden ikäluokan koko kehittyy yleensä suuntaan tai toiseen muuttoliikkeen kautta. Tähän ennusteeseen ei ole sisällytetty arvioita kaupunkiin tapahtuvasta tulomuutosta eikä poismuutosta.

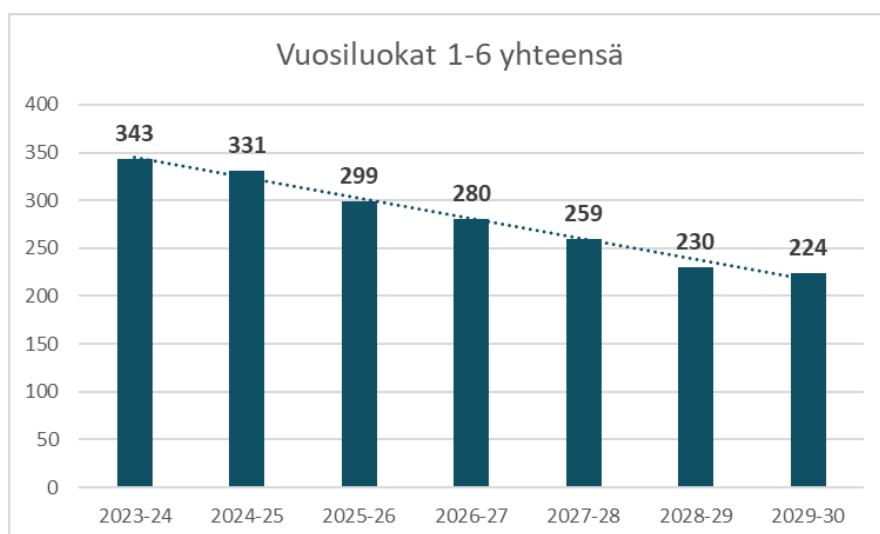
Oppilasennuste on laskeva. Mikäli oppilasmäärä kehittyy ennusteen mukaisena, koko kaupungin perusopetuksen oppilasmäärä vähenee kuudessa vuodessa 178 oppilaalla. Keskimäärin vuotuinen vähenemä on yli 30 oppilasta. Suurin pudotus tapahtuu lukuvuosien 2024–2025 ja 2025–2026 välillä, jolloin oppilasmäärä supistuu 54 oppilaalla.

2.2.2024

Kuva 17 Kuhmon kaupungin perusopetuksen oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki 2023)

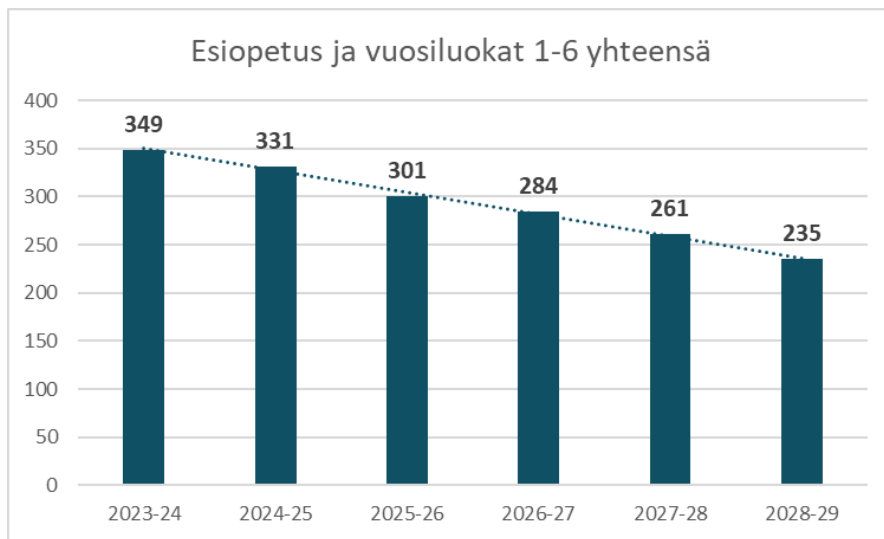
Vuosiluokkalaisten 1–6 määrä supistuu vuoteen 2030 mennessä 119 oppilaalla (kuva 18). Määrä vastaa laskennallisina 20 oppilaan ryhminä kuuden laskennallisen ryhmän oppilasmäärää.

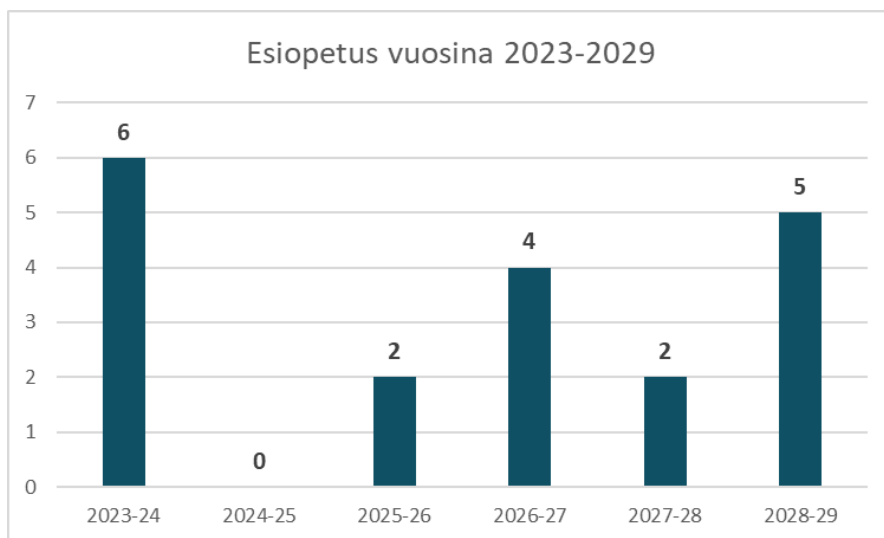
Kuva 18 Kuhmon kaupungin perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki 2023)

Jos tarkasteluun otetaan mukaan kyläkouluilla olevat esioppilaat, huomataan, että koulujen yhteydessä olevien esioppilaiden määrä on niin pieni, että se ei nosta kokonaisoppilasmäärää vuosittain kuin keskimäärin parilla kolmella oppilaalla (kuva 19). Kuvaan 20 on eroteltu koulujen yhteydessä olevat esioppilaat lukuvuosittain. Esioppilaiden osalta ennuste on mahdollista laatia lukuvuoteen 2028–2029 saakka.

2.2.2024

Kuva 19 Kuhmon kaupungin kyläkouluilla olevien esiopetuksen ja kaikkien perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2028–2029 (Kuhmon kaupunki 2023)

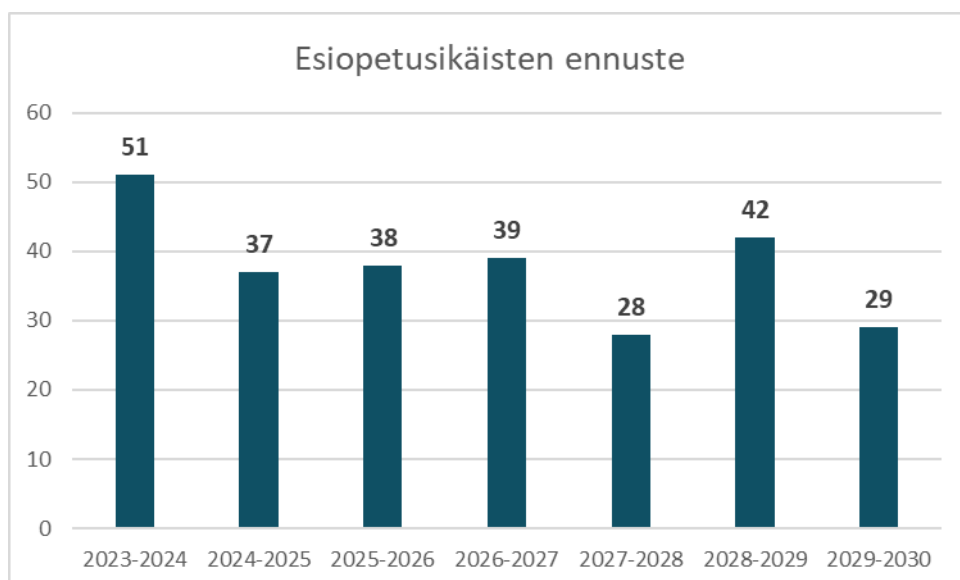
Kuva 20 Kuhmon kaupungin kyläkoulujen esiopetuksen oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki 2023)

Kuhmossa oli tilastointipäivänä (20.9.2023) yhteensä 51 esioppilasta. Esioppilaat jakautuvat lukuvuonna 2023–2024 seuraavasti:

Hietaperän koulu	3
Lentuan koulu	3
Tuupalan päiväkoti	45

2.2.2024

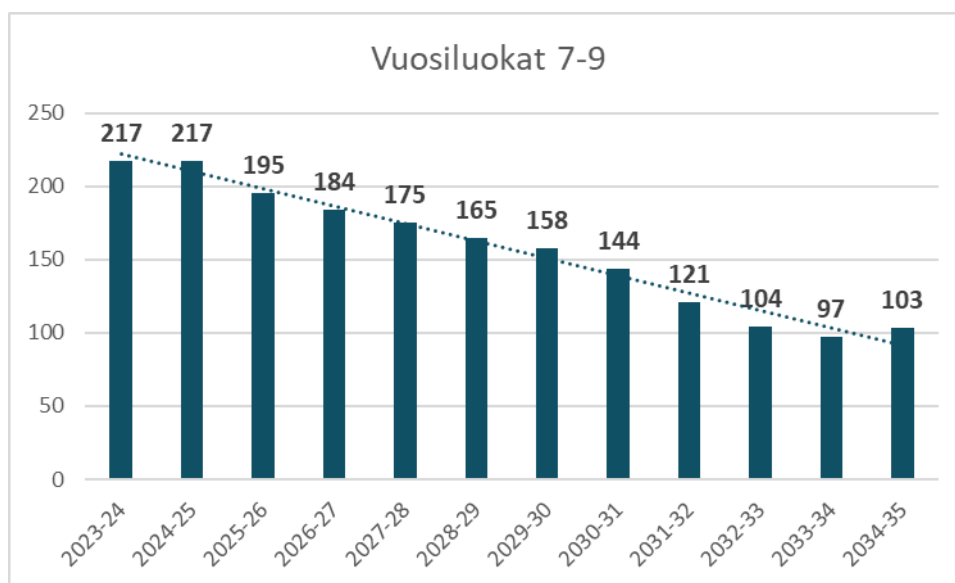
Kuvaan 21 on koottu ennuste koko kaupungin esiopetuksessa olevien lasten määrän kehitymisestä lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2028–2029. Luvut ovat lokakuulta 2023. Joulukuussa 2023 vuonna 2023 syntyvien ennuste on lokakuun tilannetta parempi.

Kuva 21 Kuhmon kaupungin kaikkien esiopetuksen oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2029–2030. Lukuvuoden 2029–2030 ennuste on lokakuuhun 2023 mennessä syntyneiden mukaan (Kuhmon kaupunki 10/2023)

Vuosiluokkien 7–9 oppilasennuste on mahdollista ulottaa lukuvuoteen 2034–2035 asti (kuva 22). Ennuste on laskeva lukuun ottamatta lukuvuosia 2024–2025 ja 2034–2035 siirtymiä. Lukuvuoteen 2029–2030 vuosiluokkien 7–9 oppilasmäärä laskee 59 oppilaalla ja lukuvuoteen 2034–2035 mennessä 114 oppilaalla. Oppilasmäärän supistumisella on vaikutusta yläkoulun sarjaisuuteen eli siihen, miten monta rinnakkaisluokkaa yhtä vuosiluokkaa kohden kouluun on mahdollista perustaa. Nyt 3–4-sarjainen koulu muuttuu 2030-luvulla 2-sarjaiseksi, noin sadan oppilaan yläkouluksi. Muutos on merkittävä.

2.2.2024

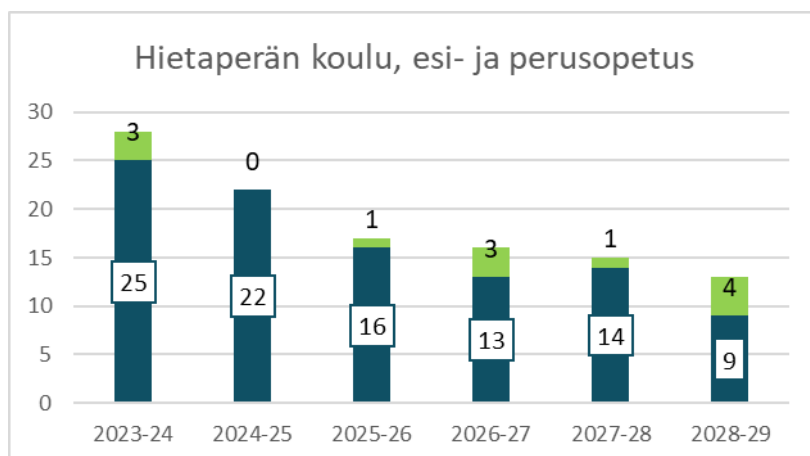

Kuva 22 Kuhmon kaupungin perusopetuksen vuosiluokkien 7–9 oppilasennuste lukuvuodesta 2023–2024 lukuvuoteen 2034–2035 (Kuhmon kaupunki 2023)

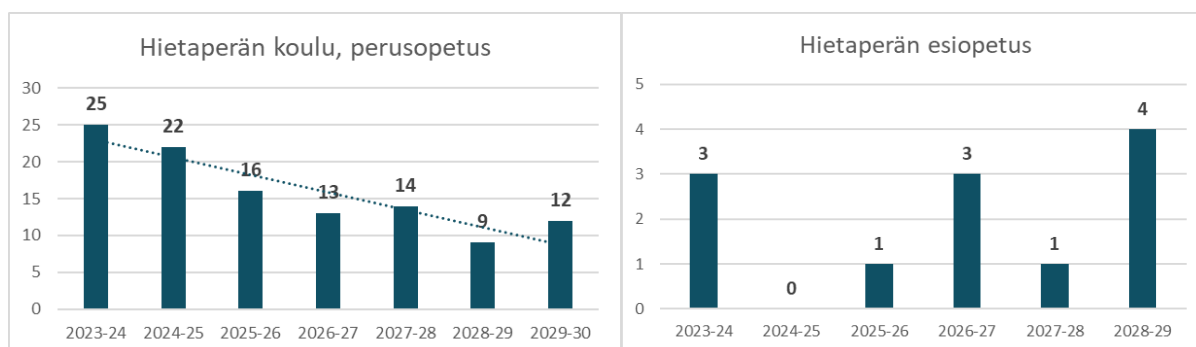
3.3.1 Hietaperän koulu

Hietaperän koulussa oli virallisena tilastointipäivänä (20.9.2023) 25 oppilasta (kuva 23). Virallisen tilastointipäivän tietojen pohjalta on laadittu oppilasennuste. Koulun oppilasmäärä laskee voimakkaasti ja koulussa on ennusteen mukaan 12 oppilasta lukuvuoden 2029–2030 alkaessa. Ennusteessa kiinnittää huomion lukuvuoden 2028–2029 oppilasmäärä, joka jää alle kymmenen oppilaan (9 oppilasta).

Perusopetuksen oppilaiden lisäksi koulussa opiskelee ennusteen mukaan vuosittain enimmillään neljä esioppilasta. Esioppilaiden kanssa koulun esi- ja perusopetuksen oppilasmäärä jää kuluvaan lukuvuotta lukuun ottamatta kaikkina vuosina alle 20 oppilaan.

2.2.2024

Kuva 23 Hietaperän koulun esi- ja perusopetuksen ennuste lukuvuoteen 2028–2029 sekä perusopetuksen ja esiopetuksen oppilasennusteet lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki tilastointipäivä 20.9.2023)

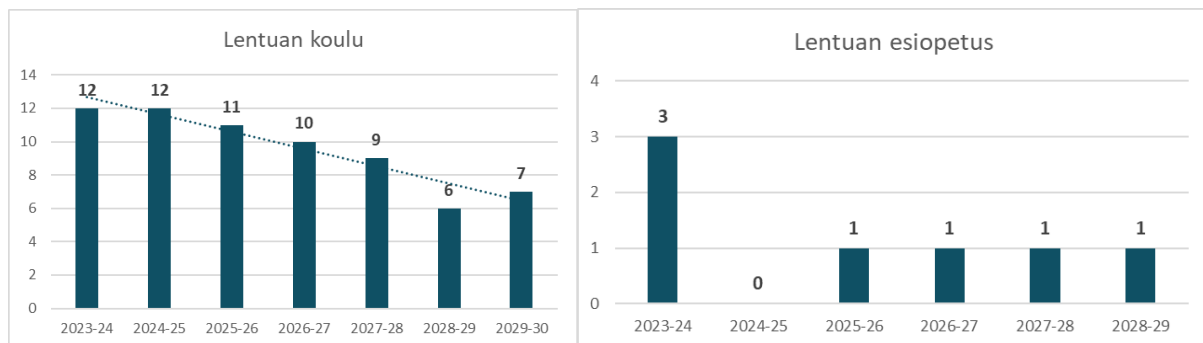
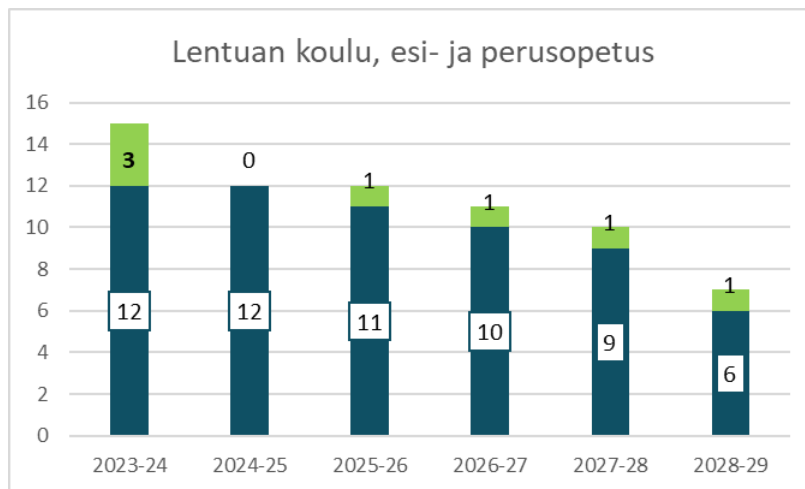
Tilastointipäivän 20.9.2023 jälkeen Hietaperän koulun oppilasmäärässä on tapahtunut muutoksia. Loka-kuun alussa koulun oppilasmäärä on laskenut 24 oppilaaseen ja esioppilaiden määrä kahteen. Muutos vähentää lukuvuosina 2024–2025–2027–2028 perusopetuksen oppilasmäärää kahdella ja kahden viimeisen tarkasteluvuoden osalta yhdellä oppilaalla. Näin ollen Hietaperän koulun ennustejakson pienin oppilasmäärä jää kahdeksaan perusopetuksen oppilaaseen ja neljään esioppilaaseen lukuvuonna 2028–2029.

3.3.2 Lentuan koulu

Lentuan koulussa oli virallisena tilastointipäivänä (20.9.2023) 12 oppilasta (kuva 24). Virallisen tilastointipäivän tietojen pohjalta on laadittu oppilasennuste. Koulun oppilasmäärä laskee ja koulussa on ennusteen mukaan 7 oppilasta lukuvuoden 2029–2030 alkaessa. Ennusteessa kiinnittää huomion lukuvuoden 2028–2029 oppilasmäärä, joka on kuusi (6) oppilasta. Kyseisenä lukuvuonna koulussa olisi lisäksi yksi (1) esioppilas.

Perusopetuksen oppilaiden lisäksi koulussa opiskelee tulevina vuosina yksi (1) esioppilas. Esioppilaidenkin kanssa koulun esi- ja perusopetuksen oppilasmäärä jää noin kymmeneen ja tarkastelujakson viimeisinä vuosina alle kymmenen oppilaan.

2.2.2024

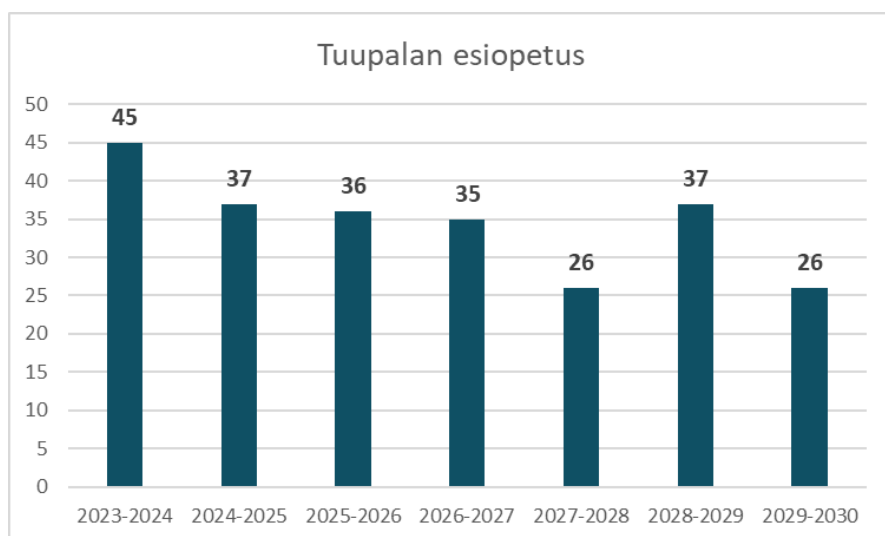

Kuva 24 Lentuan koulun perusopetuksen ja esiopetuksen oppilasennusteet lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki tilastointipäivä 20.9.2023)

3.3.3 Tuupalan esiopetus ja yhtenäiskoulu

Tuupalan päiväkodin esiopetuksessa oli tilastointipäivänä 45 lasta. Esiopetus järjestetään varhaiskasvatuksen alaisuudessa, mutta Tuupalan puukoulun tiloissa. Tuupalan päiväkodin esiopetuksen ennuste esitetään kuvassa 25.

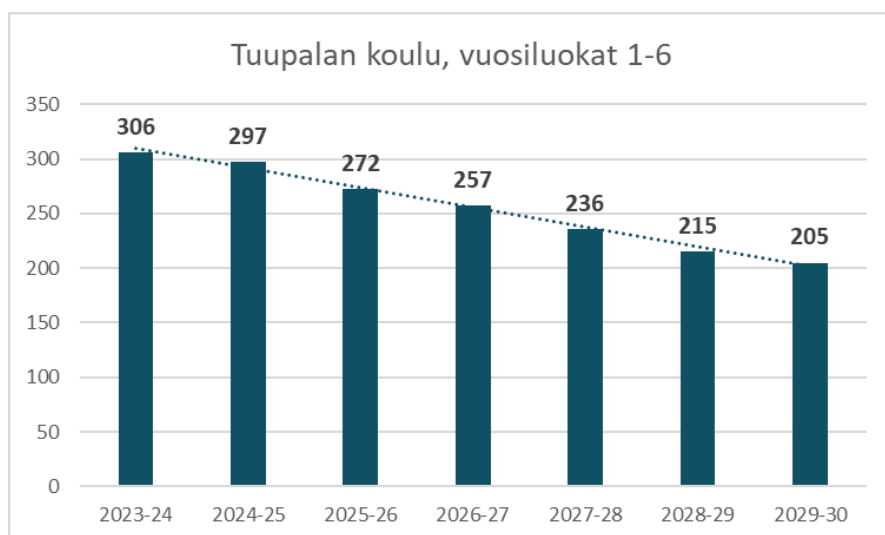
2.2.2024

Kuva 25 Tuupalan päiväkodin esiopetuksen ennuste vuosille 2023–2024 ja 2029–2030 (Kuhmon kaupunki 2023)

Tuupalan yhtenäiskoulussa oli virallisena tilastointipäivänä (20.9.2023) 306 oppilasta (kuva 26). Virallisen tilastointipäivän tietojen pohjalta on laadittu oppilasennuste. Myös Tuupalan yhtenäiskoulun oppilasmäärä laskee ja koulussa on ennusteen mukaan sata oppilasta vähemmän (306 → 205) lukuvuoden 2029–2030 alkaessa.

Kuhmon kaupungin taajamassa esiopetusta annetaan Tuupalan päiväkodissa, joka sijaitsee Tuupalan puukoulun kanssa samassa rakennuksessa. Esioppilaita ei tarkastella osana Tuupalan vuosiluokkien 1–6 opetusta, koska taajamassa esiopetuksen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatus.

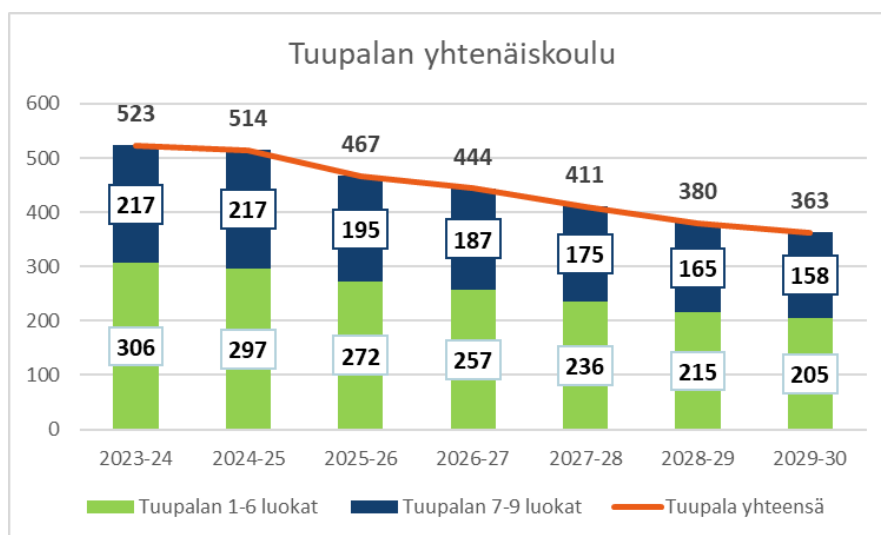
Kuva 26 Tuupalan yhtenäiskoulun oppilasennuste lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki tilastointipäivä 20.9.2023)

2.2.2024

Koulujen kesken tapahtuu vuosittain hieman liikehdintää. Tuupalan yhtenäiskoulussa käy oppilaita, joiden lähikoulu on joko Hietaperän koulu tai Lentuan koulu. Nämä oppilaat tilastoidaan myönnetyn koulupaikan mukaan Tuupalan yhtenäiskoulun oppilasmääriin ja he kulkevat Tuupalan yhtenäiskoulun ennusteissa.

Tilastointipäivän jälkeen Tuupalan yhtenäiskoulun oppilasmäärässä on tapahtunut muutoksia. Lokakuun alussa koulun kokonaisoppilasmäärä on laskenut parilla oppilaalla, mikä pienentää koulun kokonaistilastusta yhdestä kahteen oppilaalla tulevina vuosina. Kirjoittamishetkellä eli lokakuussa 2023 ei ollut tietoa, että Lentuan koulun oppilasmäärässä olisi tapahtunut muutoksia tilastointipäivän jälkeen.

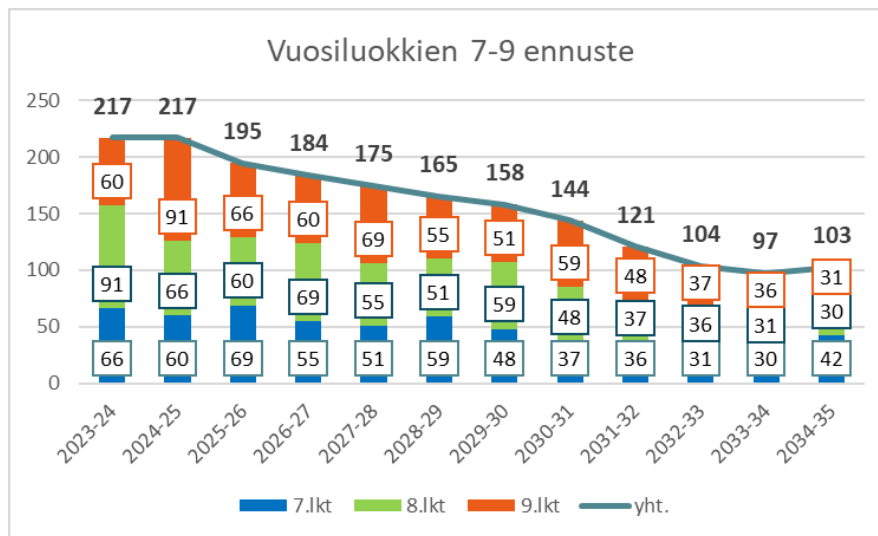
Tarkasteltaessa Tuupalan yhtenäiskoulun ennustetta (kuva 27), huomataan oppilasmäärän laskua tapahtuvan sekä vuosiluokilla 1–6 että 7–9. Koulun oppilasmäärä laskee 160 oppilaalla lukuvuoteen 2029–2030 mennessä. vuosiluokilla laskua on 101 oppilasta ja vuosiluokilla 7–9 laskua 59 oppilasta.

Kuva 27 Tuupalan yhtenäiskoulun oppilasennuste lukuvuoteen 2029–2030 (Kuhmon kaupunki tilastointipäivä 20.9.2023)

7–9 vuosiluokkalaisten ennusteiden mukaan yläkoululaisten määrän lasku jatkuu 2030-luvulla, mutta laskun voimakkuus heikkenee ja hidastuu vuosikymmenen edetessä (kuva 28). Viimeisen täyden tarkastelulukuvuoden 2034–2035 mukaan vuosiluokilla 7–9 on hieman päälle sata oppilasta.

2.2.2024

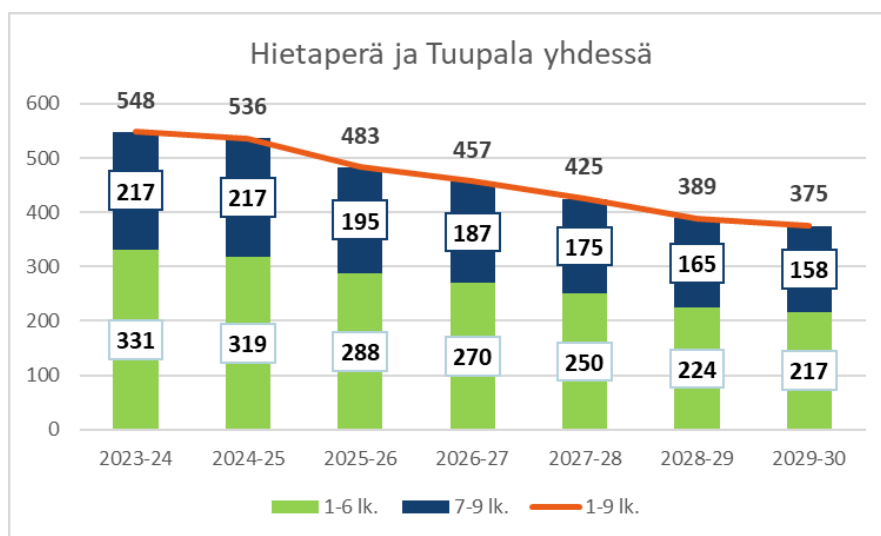
Kuva 28 Tuupalan yhtenäiskoulun vuosiluokkien 7–9 vuosiluokkakohtainen ja vuosiluokkien 7–9 yhteinen oppilasennuste lukuvuoteen 2035–2036 (Kuhmon kaupunki syksy 2023)

2.2.2024

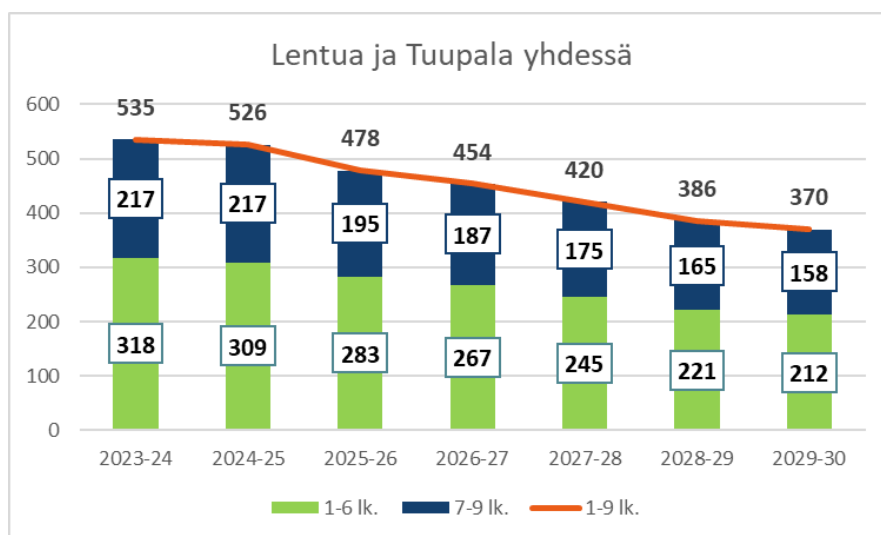
4 Muutokset toimintaympäristössä

4.1 Koulu- ja opetusryhmätarkastelu

Koulupari- ja rypästarkastelussa on tarkasteltu Hietaperän koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulun (kuva 29), Lentuan koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulun (kuva 30) sekä Hietaperän koulun, Lentuan koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulun (kuva 31) yhdistettyä oppilasmäärää ja sen kehittymistä.

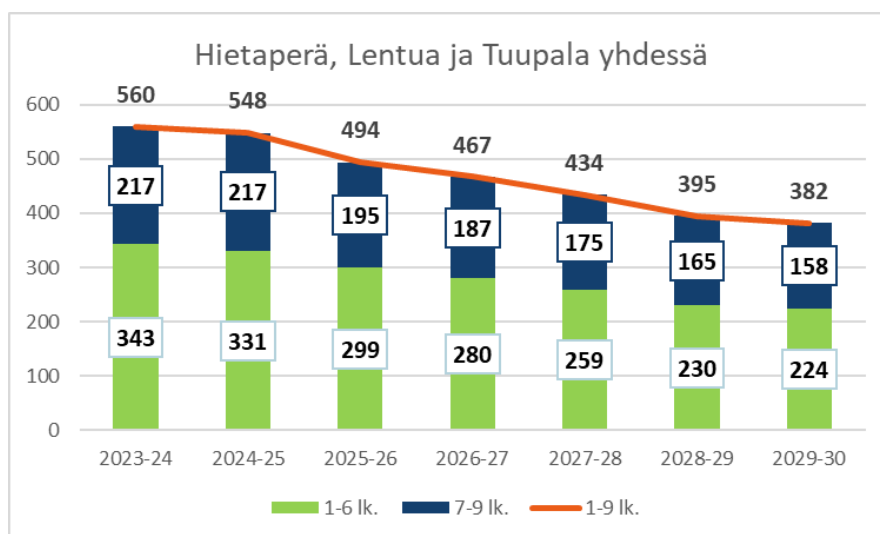

Kuva 29 Hietaperän koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulujen yhdistetty oppilasennuste lukuvuoteen 2029–2030

Kuva 30 Lentuan koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulujen yhdistetty oppilasennuste lukuvuoteen 2029–2030

2.2.2024

Kuva 31 Hietaperän koulun, Lentuan koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulujen yhdistetty oppilasmäärän lukuvuoteen 2029–2030

Tuupalan yhtenäiskoulun vuosiluokat 1–6 toimivat tällä hetkellä 2–3-sarjaisena kouluna:

1–2 luokat	3-sarjainen
3–4 luokat	2-sarjainen
5 luokka	3-sarjainen
6 luokat	2-sarjainen

Hietaperän koulun, Lentuan koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulun vuosiluokkien 1–6 yhdistetty oppilasmäärä esitetään taulukossa 6. Tuupalan yhtenäiskoulun opetusryhmien keskimääräinen ryhmäkokoo on 21 oppilasta. Tuupalan yhtenäiskoulun opetustilan (luokkahuone) oppilasmäärän mitoituksessa on käytetty 22 oppilasta/luokka.

Taulukko 6 Hietaperän koulun, Lentuan koulun ja Tuupalan yhtenäiskoulun vuosiluokkien 1–6 yhdistetty oppilasmäärä laadittu syyskuun 2023 oppilastietojen pohjalta

Lukuvuosi	1	2	3	4	5	6	Yhteensä
2023-24	48	59	52	55	69	60	343
2024-25	48	48	59	52	55	69	331
2025-26	37	48	48	59	52	55	299
2026-27	36	37	48	48	59	52	280
2027-28	31	36	37	48	48	59	259
2028-29	30	31	36	37	48	48	230
2029-30	42	30	31	36	37	48	224

Taulukosta 6 voidaan havaita, että tarkastelujakson alkuvuosina vuosiluokittaiset oppilasmäärät vaihtelevat 48 oppilaasta 69 oppilaaseen. Melko pian oppilasmäärän vähenemisen myötä vuosiluokittaiset

2.2.2024

oppilasmäärät vaihtelevat 31 ja 59 oppilaan välillä. Tarkastelujakson kahden viimeisen lukuvuoden vuosiluokkakohtaiset oppilasmäärät jäävät pääsääntöisesti alle 40 oppilaan. Seuraavaksi tarkastellaan oppilasmäärän vaikutuksia luokanopettajien määrään.

4.2 Luokanopettajamäärän tarkastelu

Taulukossa 7 on tarkasteltu vuosiluokittaisten oppilasmäärien kehittymistä ja sarjaisuutta. Vuosiluokilla 1–6 sarjaisuus eli miten moneen rinnakkaisluokkaan kukin ikäluokka on mahdollista ja tarkoituksenmukaista jakaa, on melko yhtenevä luokanopettajien määrän kanssa.

Tarkastelu on kohdistettu vain luokanopettajien laskennallisen määrään tarkasteluun. Oppilasmäärissä ovat mukana sekä yleisopetuksen että pienryhmien oppilaat, ts. laskennassa ei ole huomioitu, että osa oppilaista siirtyy pienryhmiin. Taulukossa ei myöskään ole tehty arviota muun opettajaresurssin kuin luokanopettajien määrän laskennallisesta kehitymisestä.

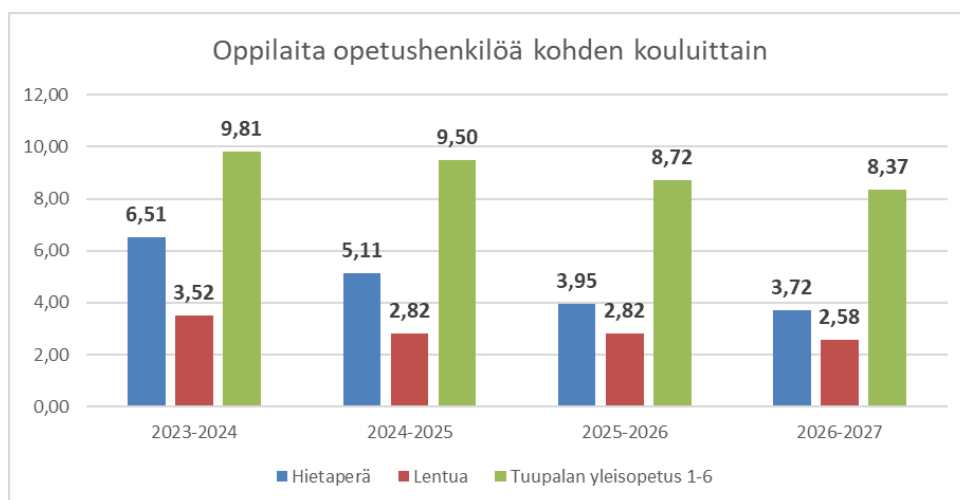
Lukuvuosi 2024–2025 edellyttää 18 luokanopettajaa, jotta opetusryhmät pysyvät Kuhmon kaupungin määrittelemän kokoisina. Kaupungin opettajatarve vähenee samassa suhteessa kuin oppilasmäärä supistuu. Lukuvuonna 2029–2030 Kuhmon kaupungissa luokanopettajien tarve on enää 2-sarjaisen koulun verran eli 12 luokanopettajaa. Tarkastelussa on huomioitu, että vanhemmat vuosiluokat voivat opiskella nuorempia vuosiluokkia suuremmissa opetusryhmissä.

Taulukko 7 Laskennallinen luokanopettajatarve lukuvuosina 2024–2025 ja 2029–2030 (Oppilasmäärissä mukana yleisopetuksen ja erityisopetuksen oppilaat)

Lukuvuosi	1	Jako	2	Jako2	3	Jako3	4	Jako4	5	Jako5	6	Jako6	Yhteensä	Yhteensä
2024-25	48	3	48	3	59	3	52	3	55	3	69	3	331	18
2025-26	37	2	48	3	48	2	59	3	52	3	55	3	299	16
2026-27	36	2	37	2	48	2	48	2	59	3	52	2	280	13
2027-28	31	2	36	2	37	2	48	2	48	2	59	3	259	13
2028-29	30	2	31	2	36	2	37	2	48	2	48	2	230	12
2029-30	42	2	30	2	31	2	36	2	37	2	48	2	224	12

Kuvaan 32 on koottu koulukohtaisesti arvio lukuvuosien 2023–2024 ja 2026–2027 opetushenkilöstön määrän kehittymisestä oppilasta kohden, mikäli opetushenkilöstön määrään ei tehdä muutoksia. Opetushenkilöstön vahvuuteen on laskettu luokanopettajat, laaja-alaiset erityisopettajat, kiertävät kieltenopettajat, ohjaajat, apulaisrehtori ja resurssiopettajat. Vertailtavuuden takia Tuupalan yhtenäiskoulun 1–6 vuosiluokkien osalta on tarkasteluun otettu vain yleisopetuksen opetushenkilöstöresurssi.

2.2.2024

Kuva 32 Arvio oppilaiden määrän kehittymisestä opetushenkilöä kohden, mikäli henkilöstömäärään ei tehdä muutoksia (Kuhmon kaupunki 2024)

Hietaperän koulussa yhtä opetushenkilöstöön kuuluvaa aikuista kohden oppilaita on tällä hetkellä 6,51. Kolmen vuoden päästä suhdeluku on lähes puolittunut ja yhtä opetushenkilöä kohden oppilaita on enää 3,72 oppilasta.

Lentuan koulussa on tällä hetkellä 3,52 lasta yhtä opetushenkilöä kohden. Lukuvuonna 2026–2027 suhdeluku on laskenut siten, että yhtä opetushenkilöstöön kuuluvaa aikuista kohden on 2,58 oppilasta.

Tuupalan koulun vuosiluokilla 1–6 opetushenkilöä kohden on lähes 10 oppilasta (9,81 oppilasta) ja tarkastelujakson päättyessä suhdeluku on 8,37.

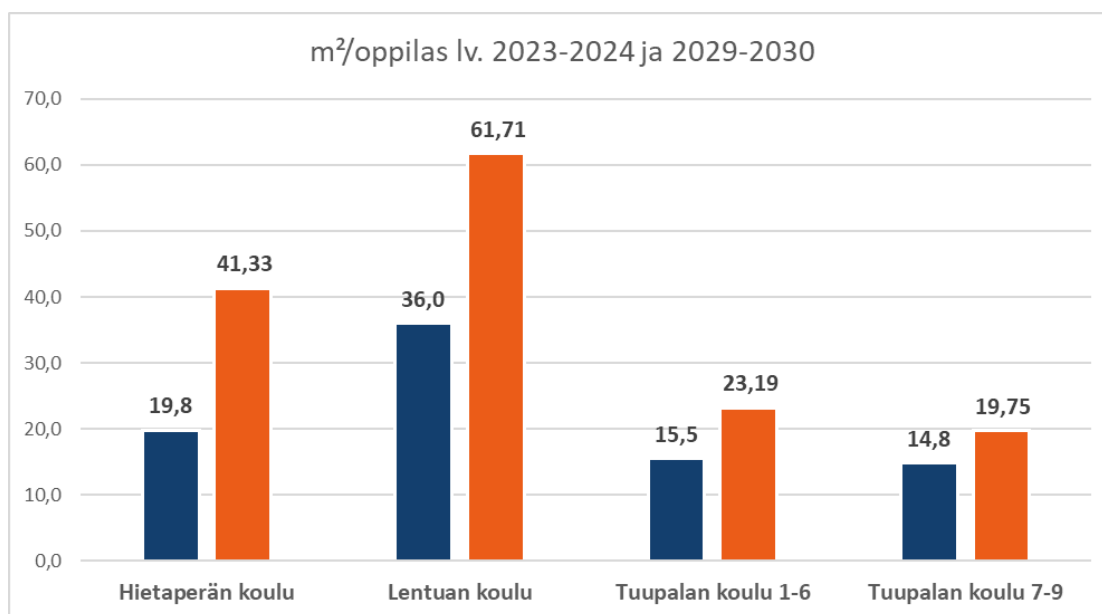
4.3 Koulurakennukset ja niihin liittyviä tekijöitä

Lentuan koulun osalta koulurakennuksen laajuus on jo tällä hetkellä huomattavan suuri, 36 neliötä lasta kohden. Ennustevuoden 2029–2030 tilannetta voi kuvata poikkeuksellisenä. Koulussa olisi neliötä yhtä lasta kohden suuren kaksion laajuuden verran.

Tuupalan yhtenäiskoulun molemmat rakennukset ovat tällä hetkellä kohtalaisen tehokkaassa käytössä. Kuitenkin myös Tuupalan yhtenäiskoulun osalta koulun oppilaskohtaisten neliöiden määrä kasvaa ja varsinkin vuosiluokkien 1–6 osalta on nähtävissä huima kahdeksan neliön kasvu oppilasta kohden.

Neliötarkastelu (kuva 33) osoittaa, että Kuhmon kaupungin kaikkiin kouluihin on muodostumassa tämän vuosikymmenen aikana merkittävää tilojen ylikapasiteettia. Erityisen merkittävää ylikapasiteetti tulee olemaan Lentuan ja Hietaperän kouluissa.

2.2.2024

Kuva 33 Koulujen neliöt oppilasta kohden lukuvuonna 2023–2024 (sininen) ja ennustevuonna 2029–2030 (oranssi)

Kuhmon kaupungilta saatujen arvioiden mukaan molemmat kyläkoulut tarvitsevat vähintään peruskorjaustasoisia toimenpiteitä lähitulevaisuudessa. Hietaperän koulun kunto arvioidaan hieman Lentuan koulun kuntoa paremmaksi. Molempien koulujen kunnot jäävät kuitenkin välttävän ja tyydyttävän välimaastoon.

Koska molempien koulujen osalta kyse on vanhoista rakennuksista, ei peruskorjaus tule osan rakenteiden osalta olemaan riittävä toimenpide, vaan tullaan tarvitsemaan myös laajoja perusparannustoimia. Kaupungin tilapalvelujen näkemys on, että rakennukseen kohdistetaan perusparannus, mikäli rakennukselle on tiedossa käyttöä tulevaisuudessa ja rakennuksen käyttöä jatkaminen on siten perusteltua.

Kaupunki arvioi perusparannuskohteen hintaa käyttäen noin 50–60 %:a uuden rakennuksen hinnasta. Mikäli uusi rakennus on mahdollista toteuttaa noin 3 000 euroa/neliö, muodostuu perusparannuksen hinnaksi noin 1 500–1 800 euroa neliötä kohden. Hintaan vaikuttaa se, minkälaisista neliöistä on kyse (vrt. keittiötilat vai luokatilat) ja mihin perusparannus kohdistuu (esim. Lentuan koulun tiivistyskorjaus ja alapohja). Vanhojen rakennusten peruskorjausten yhteydessä tulee lisäksi varautua rakennuksesta löytyviin yllättäviin kuluihin, puutteisiin tai rakenteisiin, jotka eivät näy päällepäin, mutta joiden korjaustarve tulee esiin vasta rakenteiden avaamisen jälkeen.

Kuhmon kaupunki on teettänyt konsulttityönä (Raksystems Oy) kaupungin kiinteistöihin kiinteistökortit. Kiinteistökorteissa on tehty rakennuksista riskianalyysi, jonka pohjalta on arvioitu rakennuksen korjauskustannukset tuleville vuosille (=peruskorjauksen minimihinta). Ennen varsinaisen peruskorjauksen tai perusparannuksen aloittamista rakenteiden kunto selvitetään rakenneavauksilla, jotta korjausten laajuus ja kustannuksen määrä saadaan tarkennettua. Lentuan ja Hietaperän koulujen peruskorjausten ja perusparannusten hinta-arviot ovat annettu ilman rakenneavauksia.

2.2.2024

Lentuan koulun laajuus on 432 m² ja edellä selostetulla laskentatavalla arvioiden Lentuan koulun peruskorjauksen/perusparannuksen kustannusarvio liikkuu tällä hetkellä noin 262 000 eurosta (laskettu neliöhinta-arviolla 606,50/m²) 648 000 euroon (käytetty neliöhinta 1 500 €/m²).

Hietaperän koulun ja ruokalarakennuksen laajuudet yhteensä ovat 496 m². Hietaperän koulun arvioidaan olevan hieman Lentuan koulua paremmassa kunnossa. Hietaperän peruskorjauksen/perusparannuksen kustannusarvio liikkuu tällä hetkellä noin 196 000 eurosta 744 000 euroon. Peruskorjauksen osalta on arviossa käytetty hieman alempaa neliöhintaa (395,16 €/m²).

4.4 Kuhmon kaupungin talouden kehittyminen

Kuhmon kaupungin taloudellinen tilanne on heikkenemässä tulevina vuosina kustannusten noustessa valtionosuuksia ja verotuloja nopeammin. Talouden painelaskelmassa on huomioitu kaupungin hyväksymästä talousarviosta ainoastaan vuoden 2024 toimintakate, sillä sitä seuraaville vuosille talousarviossa on mukana myös säästötavoitteita. Painelaskelma on siis karkea ja kaunistelematon kuva kuntatalouden kehityksestä, jos toimenpiteitä, myöskään kouluverkon muutoksia, ei tehdä. Vuodesta 2025 alkaen mukana ovat myös TE-palveluiden kustannukset.

Vuoden 2023 tiedot pohjautuvat tammikuussa 2024 Valtiokonttorille toimitettuun tilinpäätösarvioon. Vuoden 2023 tulos on sisältänyt poikkeuksellisen korkeat, vuodelta 2022 tilitettyt verotulot.

2.2.2024

Taulukko 8 Kuhmon talouden painelaskelma 2024–2030

Kuhmo	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Asukasluku	7 616	7 480	7 350	7 220	7 093	6 970	6 853	6 741
Veroprosentti	9,36	9,40	9,40	9,40	9,40	9,40	9,40	9,40
Toimintakate 1000 e	-21 486	-23 440	-25 569	-26 051	-26 522	-26 816	-27 125	-27 446
Toimintakatteen muutos 1000 e	42 505	-1 954	-2 129	-482	-471	-294	-309	-321
...muutos %:ia	-66,4 %	9,1 %	9,1 %	1,9 %	1,8 %	1,1 %	1,2 %	1,2 %
Tuloverotulo 1000 e	12 695	11 856	12 045	12 278	12 367	12 461	12 562	12 670
Kiinteistövero 1000 e	2 307	2 529	2 551	2 573	2 596	2 619	2 642	2 666
Osuus yhteisöveron tuotosta 1000 e	3 455	3 072	3 297	3 365	3 466	3 570	3 677	3 788
Verotulot yhteensä 1000 e	18 458	17 458	17 893	18 216	18 430	18 650	18 882	19 124
Valtionosuudet 1000 e	7 227	8 254	8 926	8 789	8 100	8 458	8 608	8 731
...muutos 1000 e	-28 951	1 028	672	-137	-689	357	150	123
...muutos %:ia	-80,0 %	14,2 %	8,1 %	-1,5 %	-7,8 %	4,4 %	1,8 %	1,4 %
Verorahoitus yhteensä 1000 e	25 684	25 712	26 819	27 005	26 530	27 107	27 490	27 854
...muutos 1000 e	-42 557	28	1 107	186	-476	578	382	365
...muutos %:ia	-62,4 %	0,1 %	4,3 %	0,7 %	-1,8 %	2,2 %	1,4 %	1,3 %
Käyttökate 1000 e	4 199	2 273	1 250	954	8	291	364	408
Rahoitustuotot ja -kulut 1000 e	1 014	320	291	279	191	78	19	-17
Vuosikate 1000 e	5 212	2 593	1 542	1 233	199	369	383	391
Poistot 1000 e	3 013	2 863	2 423	2 386	2 333	2 455	2 621	2 510
Satunnaiset tulot ja menot 1000 e	0	0	0	0	0	0	0	0
Yli-/alijäämä 1000 e	2 199	-228	-839	-1 153	-2 134	-2 086	-2 238	-2 120
Kumulatiivinen jäämä 1000 e	7 368	7 141	6 302	5 149	3 015	929	-1 309	-3 429
Kumulatiivinen jäämä eur/as	967	955	857	713	425	133	-191	-509
Nettoinvestoinnit 1000 e	2 263	4 149	2 705	1 187	5 095	6 190	130	4 014
Lainakanta 1000 eur	38 705	40 261	41 425	41 477	46 402	52 258	52 038	55 700
Lainakanta eur/as	5 082	5 383	5 636	5 745	6 542	7 498	7 593	8 263

Kouluverkkoon tehtävillä muutoksilla on vaikutusta talouteen. Kuhmon kaupunki on arvioinut Lentuan koulun lakkauttamisen nostavan vuosittaisia kuljetuskustannuksia noin 30 000 euroa. Hietaperän koulun lakkauttaminen nostaa vuosittaisia kuljetuskustannuksia noin 50 000–60 000 euroa vuodessa.

Opetushenkilöstön määrän väheneminen tuo yhtä henkilöä kohden noin 60 000 euron vuotuisen säästön. Vuosikymmenen lopussa luokanopettajien tarve on arvion mukaan kuusi luokanopettajaa nykyistä vähemmän. Kaupungille muodostuu säästöjä myös muun opetushenkilöstön ja avustajaresurssin vähene- misestä.

Ateriat- ja puhtauspalveluiden henkilöstökulut jäävät myös pois, sillä oppilaiden siirtyminen Tuupalan yh- tenäiskouluun ei kasvata niin merkittävästi koulun ateriamääriä, että se edellyttäisi lisähenkilön palkkaa- mista.

Mikäli kaupunki luopuu koulurakennuksista, jäävät koulujen siivous- ja kiinteistökustannukset kaupun- gilta pois. Rakennusten myynti voi tuoda kaupungille tuloja.

Säästöjä muodostuu myös hallinnosta, osasta opetusvälineistä ja -materiaaleista sekä erilaisten sopimus- ten (esim. tietoliikenneyhteydet) raukeamisesta.

2.2.2024

5 Yhteenvedot oppilaille, huoltajille ja henkilöstölle suunnatuista kyselyistä

Tammikuussa 2024 toteutettiin Lentuan ja Hietaperän koulujen oppilaille, huoltajille ja henkilöstölle sekä Tuupalan koulun vuosiluokkien 1–6 oppilaille kyselyt osana lapsivaikutusten arviointia. Pienimmille oppilaille suunnattu kysely oli muiden oppilaiden kyselyä lyhyempi. Lentuan ja Hietaperän koulujen oppilaiden kyselyt ja Tuupalan koulun oppilaiden kysely poikkesivat luonteeltaan toisistaan siten, että ensimmäisiltä oppilailta kysyttiin tuntemuksia liittyen mahdolliseen koulun vaihtumiseen ja Tuupalan kyselyssä vastaa-vasti tuntemuksia mahdollisista uusista luokkatovereista.

5.1.1 Oppilaskyselyt

Pienten oppilaiden kyselyyn vastasi 12 lasta. Vastauksia oli molemmista kyläkouluista. Vastaukset jakautuivat suurin piirtein puoliksi esioppilaiden ja vuosiluokkien 1–2 oppilaiden kesken.

Pienet lapset suhtautuivat pääsääntöisesti kielteisesti suurempaan kouluun, enempään määrään oppilaita koulussa tai luokalla sekä koulun sijaitsemiseen kauempana kuin nykyinen koulu.

Uuteen kouluun siirtymisessä pienet oppilaat nimesivät jännittäviksi asioiksi uudet asiat, kuten uuden luokan, luokkalaiset, ihmiset ja rakennuksen. Iso koulu, isot oppilaat, meteli ja erilainen ruokala mainittiin myös.

Lapsia pyydettiin arvioimaan, mikä asia olisi uuteen kouluun siirtymisessä kivaa. Lähes puolessa lasten vastauksissa uuteen kouluun siirtymisessä ei lasten vastausten mukaan ollut mitään kivaa tai lapselle ei tullut mieleen mitään asiaa, jota olisi voinut tässä yhteydessä sanoa. Toinen puoli vastauksista oli myönteisiä ja kohdistui mm. mahdollisuuteen saada uusia kavereita ja tekemiseen uuden koulun välitunneilla.

Oppilaskyselyyn 3.–6. luokkalaisille oppilaille vastasi 15 lasta. Vastaajien määrä jakautui melko tasaisesti Hietaperän ja Lentuan koulujen välillä. Vastaajia oli jokaiselta vuosiluokalta, ja eniten, lähes puolet vastauksista, oli kuudennelta vuosiluokalta.

Ajatukset suuremmasta koulusta, enemmästä määrästä oppilaita koulussa ja koulun sijaitsemisesta kauempana kuin nykyinen koulu jakautuivat kielteisen ja neutraalin vaihtoehdon välillä, kuitenkin siten, että kielteisesti oli vastannut yhteensä keskimäärin 2/3 lapsista.

Kyläkoulusta oppilaat jäisivät ikävöimään välituntileikkejä ja retkiä lähimaastoon sekä pieniä luokkia ja koulua. Jännittävältä uuteen kouluun siirtymisessä tuntuisi koulun ja oppilasmäärän suuruus, saisiko kavereita, kiusataanko uudessa koulussa, ja koulumatkan pidentyminen. Koulun vaihtumisella ei olisi vaikutusta puolten lapsista harrastuksiin, ja iso osa pohti myös luistelumahdollisuutta.

Lapsilta myös kysyttiin, mitä hyvää muissa kouluissa on. Hieman yli puolissa vastauksista lasten mukaan muissa kouluissa ei ole mitään hyvää tai mieleen ei tullut mitään hyvää asiaa. Lopuissa vastauksista nousivat esiin asiat kuten parempi liikuntasali ja uudet kaverit.

Kolmas oppilaskysely oli kohdistettu Tuupalan koulun oppilaille. Kyselyyn vastasi yhteensä 31 lasta melko tasaisesti kaikilta vuosiluokilta 1–6.

2.2.2024

Lasten ajatukset uusista oppilaista omassa koulussa olivat keskimäärin neutraaleja ja hyviä. Ajatus, että omalle luokalle tulevat uudet oppilaat eivät saisi kavereita ei ollut kiva ajatus kenenkään vastaajan mielestä.

Lisäksi Tuupalan oppilaat listasivat asioita, joiden avulla he voisivat tehdä uusien oppilaiden olon koulussa tervetulleiksi. Vastaukset olivat erittäin positiivisia, ja niiden mukaan uusia oppilaita tervehdittäisiin, heiltä kyseltäisiin asioita ja heitä autettaisiin, oppilaita otettaisiin mukaan leikkiin, heihin tutustuttaisiin ja heille oltaisiin ystävällisiä. Vastaavasti vastaajilla ei tuntunut olevan asioita, joita he halusivat jättää kertomatta Tuupalan koulusta uusille luokkatovereille.

5.1.2 Huoltajakysely

Huoltajakyselyyn vastasi 25 huoltajaa. Huoltajat jakautuivat tasaisesti Hietaperän ja Lentuan koulujen välillä. Vastaajien lapsia oli kaikilla vuosiluokilla.

Huoltajien vastauksissa nousi ensisijaisesti huoli pitkistä koulumatkoista ja lasten päivien pitenemisestä. Toinen keskeinen huoli liittyi suurempaan luokkaan ja kouluun siirtymiseen liittyviin tekijöihin, kuten opettajan mahdollisuuksiin tukea lapsen koulunkäyntiä suuremmassa ryhmässä tai lapsen sopeutuminen suurempaan ryhmään. Uusien luokkatoverien ja opettajien ohella huolta aiheutti myös kiusaaminen.

Koulun vaihtumisella olisi vaikutusta osan vastaajan lapseen. Osalla vastaajista katsoi, että koulun vaihtaminen vaikuttaisi helpottavasti lapsen harrastuksiin ja osa katsoi, että se vaikeuttaisi ja osan katsoi, että koulun vaihdolla ei ole vaikutusta lapsen harrastuksiin.

5.1.3 Henkilöstökyselyt

Henkilöstölle kohdennettuja kyselyitä oli kaksi. Hietaperän ja Lentuan koulujen henkilöstölle sekä toinen Tuupalan varhais- ja perusopetuksen henkilöstölle.

Hietaperän ja Lentuan henkilöstökyselyyn vastanneita oli yhteensä kahdeksan, joista puolet työskentelevät Hietaperässä, kolme Lentualla ja yksi kummassakin. Noin 2/3 vastaajista työskentelee koulun opettajana ja 1/3 koulunkäynnin ohjaajana tai avustajana.

Henkilöstön kyselyssä nostettiin esiin ajatuksia asianosaisten vaikutusmahdollisuuksien vähäisyydestä kouluverkkoselvityksessä. Vastausten yleisen hengen mukaan henkilöstöä ei olla kuultu asiassa. Vastaajien huoli kohdistuu myös oppilaiden jaksamiseen ja pärjäämiseen koulumatkan pidentymisen ja isomman koulun lieve- ja muiden ilmiöiden takia. Lähiluonnon tärkeys ja kyläkoulun yhteisöllisyys ovat vastauksissa toistuvia kantavia teemoja.

Kysymykset toiseen kouluun siirtymisen mahdollisuuksista ymmärrettiin vaihtelevasti. Mahdollisuuksina tuotiin esiin sekä positiivisia että negatiivisia seikkoja, kuten työmatkan lyhentyminen ja muutoksen tuomat haasteet ja rasitteet.

2.2.2024

Sama jako toistui kysymyksessä oppilaille muodostuvissa mahdollisuuksissa. Positiivisena nähtiin uusien kaverisuhteiden ja harrastusten löytäminen, ja negatiivisena kiusaamiselle ja muille haitallisille tekijöille, kuten päihteille, altistuminen.

Tuupalan henkilöstökyselyyn vastasi yhteensä 20 henkilöä, 3/4 perusopetuksen ja 1/4 varhaiskasvatuksen puolelta.

Varhaiskasvatuksen henkilöstölle kohdistetussa kysymyksessä nousi esiin vastauksia koulukuljetuksista ja siitä, että niiden tulee pysyä kohtuullisina ja täsmällisinä.

Perusopetuksen henkilöstön vastauksissa eniten mietityttivät opetusryhmät ja luokkakoot, jotka eivät saa vastausten mukaan kasvaa liian suuriksi. Laadukas opetus ja tuki lapsille tulee taata ja tarvittaessa tulee perustaa kouluun uusi/uusia rinnakkaisluokkia ja palkata uutta ammattitaitoista henkilöstöä.

2.2.2024

6 Johtopäätökset

Kuhmon kaupungin väestöennuste on laskeva ja lasten ja nuorten määrään ennakoidaan supistuvan muuta väestöä nopeammin. Kaikkien koulujen oppilasmäärät ovat laskeneet ja lasku jatkuu ennusteiden mukaan voimakkaana ja nopeana koko tarkastelujakson ajan. Kuhmon nykyinen esi- ja perusopetuksen palveluverkko on ylimitoitettu tuleville oppilasmäärille.

Molemmissa kyläkouluissa on ennustevuosia, jolloin koulussa ei ole ollenkaan vai vain yhdestä kahteen esioppilasta. Alkavien ekaluokkalaisten määrät ovat huomattavan pieniä. Molempien koulujen oppilasmäärät eivät enää vastaa yhden keskimääräisen kokoisen luokallisen oppilasmäärää. Mikäli palveluverkoon ei tehdä muutoksia, tulee kaupungin joka tapauksessa varautua opetusryhmien ja opettajamäärien hallittuun vähentämiseen. Kyläkoulujen osalta tulisi tällöin harkittavaksi toiminnan jatkaminen pedagogisesti täysin perustelemattomina 1-opettajaisina kouluina.

Hietaperän ja Lentuan koulujen kunnnot edellyttävät rakennusten peruskorjaamista tämän vuosikymmenen aikana. Koulun tilojen käytön osalta laskevat oppilasmäärät tarkoittavat huomattavan ylikapasiteetin muodostumista Hietaperän ja Lentuan kouluihin. Lentuan koulun käytössä olevat tilat ovat jo nykyisellään ylimitoitettut koulun tarpeisiin. Oppilasmäärän laskiessa ennusteen mukaisena, koulun tilojen laajuus muodostuu poikkeuksellisen suureksi. Samaan aikaan myös Tuupalan yhtenäiskouluun muodostuu tilojen ylikapasiteettia.

Kuhmon kaupungin koulujen oppilaskohtainen kustannustarkastelu tuo esiin koulujen kesken merkittäviä eroja. Tuupalan koulun toimintakate oppilasta kohden on alle kansallisen keskitason, mutta Hietaperän kate on noin 6 000 euroa ja Lentua lähes 20 000 euroa korkeampi kuin kansallinen keskitaso ja vastaavanlaisen kuntatyyppin oppilaskohtaiset toimintakatteet ovat.

Tulevien vuosien Kuhmon kaupungin talouden painelaskelman mukaan kunnan tulos tulee jäämään alijäämäiseksi koko tämän vuosikymmenen ajan. Toisin sanoen, ilman rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia, Kuhmon kaupungin menot tulevat olemaan miljoonasta lähes kolmeen miljoonaan euroon tuloja suuremmat.

6.1 Esitys palveluverkon muutoksista

Perusopetuksen **palvelutarpeen voimakas ja nopea lasku** sekä **talouden heikkeneminen** edellyttää Kuhmon kaupungilta toimenpiteitä. Oppilasmäärän lasku ennakoi opettajien määrään, kustannuksiin ja tiloihin merkittävää vajaakäyttöä.

Kuhmon kaupungin esiopetuksen ja perusopetuksen palveluverkkoon esitetään tehtäväksi seuraavat muutokset:

1. Kaupungin esiopetus keskitetään Tuupalan yhtenäiskoulun yhteydessä toimivaan Tuupalan päiväkotiin 1.8.2024 lukien.
2. Lentuan koulu toiminta lakkautetaan 31.7.2024. Koulun oppilaille osoitetaan lähikoulu Tuupalan yhtenäiskoulusta 1.8.2024 lukien.

2.2.2024

3. Hietaperän koulun toiminta lakkautetaan 31.7.2024. Koulun oppilaille osoitetaan lähikoulu Tuupalan yhtenäiskoulusta 1.8.2024 lukien.

Kuhmon kaupungin Lentuan ja Hietaperän kouluissa vakinaisessa työsuhteessa olevat henkilöt voidaan kaikki sijoittaa kaupungin muihin toimipisteisiin, Kuhmon varhaiskasvatukseen ja Tuupalan yhtenäiskouluun. Samoin osan määräaikaissä työsuhteissa olevien henkilöiden työsuhdetta voidaan edelleen jatkaa.

Koulurakennuksista tehdään palveluverkosta erilliset päätökset. Samoin koulujen pihilla sijaitsevien urheilu- ja liikuntapaikoista tulee tehdä perusopetuksen palveluverkosta erilliset päätökset.

2.2.2024

Liite 1. Oppilaaksiottoalueet tällä hetkellä (kartta)

Hietaperän oppilaaksiottoalueeseen kuuluvat Sotkamontien pohjoispuolella olevien osoitteiden lapset ja Hietaperän koulun itäpuolelta Pohjoispuolentien varresta Kaskelantien risteykseen saakka ja Juonnon-tieltä Mustavaaran kohdalta.

Lentuan koulun oppilaaksiottoalue päättyy Lentiirantien varressa Varajoen kohdalla Lentuan koulun puoleiseen joen rantaan.

Tuupalan yhtenäiskouluun kuuluvat Sotkamontien varressa ja etelä-Kuhmon alueella asuvat oppilaat.

Koulukuljetukset kilpailuttaa kuljetussuunnittelija ja joskus olemassa olevia reittejä ei voida muuttaa kesken kauden. Tällöin joudutaan ehkä joustamaan oppilaaksiottoalueissa. Samoin on tilanne, jos esikoululainen tai 1–2 luokan oppilas tarvitsee varhaiskasvatuspaikkaa.

Lähde: Kuhmon kaupunki 2024